СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 136. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 16-го червня 1941. No. 136. Jersey City, N. J., Monday, June 16, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКА СЛІДКУЄ ПИЛЬНО ЗА ПОЛІТИКОЮ СОВЄТІВ

ВАШИНҐТОН. — Американські політичні кола добре слідкують за кожним політичним рухом Совєтів, зокрема тепер, коли між Совєтами і Німеччиною, як подають ріжні джерела, існує напруження. В американських офіційних колах таке переконання, що совєтська армія не є настільки сильна, щоб пробувати ставити опір німцям. Тому, після всякої правдоподібности, Сталін уступить перед Гітлером та дасть останньому те, чого він захоче. Назагал таке переконання, що Гітлер домагається нових концесій на Україні і Кавказі, які то території потрібні Гітлерови з економічних і стратеґічних причин. До Вашингтону приходять звідомлення, що в тім напрямку відбувались і далі відбуваються переговори між Гітлером і Сталіном і в тих переговорах Сталін вже посунувся досить далеко, щоб віддати Гітлерови мирним шляхом те, чого йому потрібно.

ОБМЕЖЕННЯ ПРОДУКЦІЇ АВТ.

ВАШИНҐТОН.—Департамент війни домагається, щоб автомобільний промисл зменшити на половину; щоб у той спосіб відпустити з того промислу людей, матеріяли і технічні сили, потрібні для виробу літаків, повзів і іншої зброї. Коли це наступить, то виріб авт зменшиться на половину. Той виріб вже обмежений на одну пяту.

ЗБИРАННЯ СТАРОГО АЛЮМІНІЯ.

НЮ ЙОРК. — Бюро заряду продукції порішило в короткім часі розпочати збір старого алюмінія від цивільних людей. Бюро видасть заклик до всіх господинь, щоб вони віддавали на вжиток держави старі кухонні начиння з алюмінія, бо цього металю є в Америці обмаль, а його дуже потрібно для виробу літаків.

УХВАЛЕНО МЕНШІ ВИДАТКИ НА „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ"

ВАШИНҐТОН. — Конґрес ухвалив на наступний фіскальний рік значно меншу суму на „Доблю Пі Ей". Ця сума виносить 875 міліонів долярів і вона має за завдання вдержати при роботі один міліон людей. При тім виявлялась в конґресі дебата, підчас якої деякі конґресмени хотіли ухвалення ще меншої суми, а також хотіли задержання старого звичаю, щоб по півтора року робітників з „Доблю Пі Ей" усувати на 30 днів з праці. Цей раз застереження відкинено і робітники можуть постійно, без перерви, працювати. Критики адміністрації говорили, що в той спосіб „Доблю Пі Ей" стане сталою інституцією. Прихильники адміністрації говорили, що в наступнім році буде поверх пять міліонів людей без роботи. Тепер є від сім до девять міліонів. Державної помочи безробітним потрібно, головно старшим людям, що перейшли 50 рік життя, бо вони в приватнім промислі не можуть дістати заняття.

СТАЛІН ВИКОРИСТОВУЄ ЮНІЙНИЙ РУХ.

ВАШИНҐТОН. — На судовій розправі проти трьох совєтських аґентів, які провадили в Америці совєтську пропаґанду, замаскувавшись під книжкове підприємство „Букніґа", прокуратор відчитав уступи з книжки Сталіна, в якій він радить всім комуністам по цілім світі втискатись до юній, перебирати в них провід і робити з них інструмент для повалення капіталістичного ладу і до запровадження комунізму.

ЧИЩЕННЯ ЮНІЇ З КОМУНІСТІВ.

НЮАРК. — На масовім мітинґу юнії робітників, занятих в летунській фабриці Брустера, приявні ухвалили резолюцію, щоб виполоти з коренем всіх комуністів, які по юніях роблять лиш клопіт і накликають людей до непотрібних страйків. Серед приявних робітників роздавались гнівні голоси на адресу комуністів і інших підривних елементів, щоб „їх вивішати". Водночас викинено з юнії вісьмох комуністичних орґанізаторів, які в середині вертіли юнією і штовхали її до страйку. Чистка обійме вісім тисяч робітників згаданого підприємства.

ПЕРЕСТОРОГА ПРОТИ ПІДВИЩУВАННЯ ЦІН.

ВАШИНҐТОН. — Директор контролі цін, Ліо Гендерсон, заявив, що всі ті підприємства, які задумують підносити ціни на свої продукти, краще зроблять, коли наперед звернуться до нього за порадою, заки рішуться на цей крок. Недавно пять великих автомобілевих компаній піднесли ціни на авта, але Гендерсон тепер їм каже, щоб ціни знов знизили до старого рівня.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПОЇДЕ ДО КАНАДИ.

ОТАВА. — Канадійський премієр МекКензі Кінґ заявив, що в недовгому часі президент Рузвелт відвідає Канаду.

КОРДЕЛ ГОЛ В ГОСТРИХ СЛОВАХ ЗНОВ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ФРАНЦІЮ

Секретар стейту Кордел Гол на протязі девяти днів вислав на адресу Франції ще одну гостру пересторогу, у звязку з її війною між нею а Британією на терені Сирії. Кордел Гол говорить, що та війна вдаряє своїм вістрям також в інтереси Америки, бо Америка постановила дати всяку можливу поміч у напрямку перемоги Британії. Гол далі гостро таврував по імені заступника премієра Франції, адмірала Дарляна і Пієра Лаваля, закидуючи їм, що вони хочуть Францію політично підпорядкувати Німеччині. Гол поновно підкресляв, що Франція дозволила німцям осадовитись в Сирії, звідки німці помагали іракській армії в її короткій війні з британцями. Колиж ходить про те, щоб британці вступили на сирійську землю, Франція відразу виповідає їм війну і боронить цеї території всіма силами.

НІМЦІ, ЗАТОПЛЮЮЧИ РОБІНА МУРА, ПОЛАМАЛИ МІЖНАРОДНІ ЗОБОВЯЗАННЯ

Підсекретар стейту, Сомнер Велес, офіційно заявив, що німецька субмарина, яка затопила американський торговельний корабель 700 миль віддалений від берегів, поламала свої власні міжнародні зобовязання, залишивши на широким морі моряків і цивільних людей. Бо в 1930 р. Німеччина дуже охотно згодилась на міжнародне зобовязання, щоб воєнні кораблі, зокрема субмарини, коли затоплюють торговельні кораблі, подбали про безпеку пасажирів і залоги. Морська компанія, до якої належав цей корабель, заявила, що на нім не було ніяких воєнних продуктів, а він цей раз віз точнісько ті самі продукти, які возив до війни.

В американських політичних колах слідне побоювання, що відтепер зачнеться необмежене затоплювання американських кораблів з боку держав „осі", що мусить довести Америку до дійсної війни.

ПРЕЗИДЕНТ ТАВРУЄ БОРОТЬБУ В ЮНІЯХ

Президент Рузвелт видав пересторогу на адресу юній, щоб вони, в погоні за силою і впливами в поодиноких фабриках і промислових заведеннях, не пускались на внутрішню нечесну боротьбу. Буває таке, що одна юнія старається ріжними неперебірливими засобами випертти іншу юнію з даної фабрики і перетягає на свій бік робітників. Це відбивається дуже зле на робітничій моралі і на продукції, та приносить шкоду робітничому рухови.

БРИТІЙЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ РУРСЬКУ ОБЛАСТЬ У НЕБУВАЛИЙ СПОСІБ

Ніч за ночою, кількома наворотами, бомбардувала Королівська Повітряна Сила самі найбільші осередки німецької тяжкої, воєнної промисловости, яка находиться в Рурській області. Очевидці подають, що теперішнє бомбардування було на такі великі розміри і нанесло таку велику шкоду, що годі це рівнати з чимсь подібним, що було досі. Бомбовози злітали цілком низько, щоб могти влучно скидати бомби. Німецькі летуни пробували „відплатитись" за ту руїну, але їх налет зістав здержаний в Каналі Ля Манш. По короткій, але завзятій, повітряній боротьбі німецькі летуни були змушені вертати назад до Німеччини.

В СИРІЇ ПОДІЇ РОЗВИВАЮТЬСЯ ПЛЯНОВО

Вправді британські війська і „вільні французи" не посуваються вперед з таким поспіхом, як це передбачувано, але проте постійно, день за днем, здобувають щораз нові позиції. Так виглядає, що найсильніший спротив буде коло пристані Бейрут. Британці не ідуть скорим темпом вперед тому, що не хочуть проливати французької крови і переконані, що уряд у Віші таки стримає боротьбу і віддасть Сирію британцям.

ЗААТАКОВАНО НІМЕЦЬКИЙ ПАНЦИРНИК

Британські звідомлення подають, що недалеко берегів Норвеґії сторпедовано німецький „кишенковий" панцирник. Є ним „Лютсов", або „Адмірал Шер". Що панцирник зістав поцілений пізнати можна було по тому, що був вибух і повно диму, та що він звільнив скорість. Тяжко було британським літакам побачити наслідки, бо панцирник закрив себе цілковито димом.

ДУМАЮТЬ, ЩО ВІШІ НЕ ПІДЕ ПРОТИ АНҐЛІЇ

З Французьких нот, звернених з протестом проти Британії за напад на Сирію, видно, що Віші не хоче того конфлікту поширяти і готово стримати війну в Сирії.

МИРНА ВІЙНА.—Підчас недавних маневрів у горах стейту Тенесі пробовано цю 155-міліметрову гавбицю. Жовніри носять маски проти газу.

СОВЄТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ, ЩО Є ТЕРТЯ МІЖ НИМИ І НІМЕЧЧИНОЮ

МОСКВА. Совєтський уряд уважав за вказане дати обширне вияснення в справі тих поголосок, що їх подала світова преса про совєтсько-німецьке напруження. „Вияснення" подала совєтська урядова аґенція Тас. У заяві кажеться сперше про всі ті ріжні вісти, звязані з німецьким нападом на СССР. А потім заперечується одну вість за другою. І так Совєти стверджують, що є неправдою, будьтоби Німеччина поставила їм якісь нові домагання. Кажуть, що є цілком безпідставними поголоски, що Німеччина збирається напасти на Совєти, бо оскільки іде про совєтські інформації, Німеччина не робить нічого такого, щоб зірвати свій договір з Совєтами. А якщо є які військові переміни, то це є звязане з подіями на Балкані. Там, кажуть Совєти, були зґромаджені великі німецькі воєнні сили, які тепер треба перенести кудинде. Але ці переміни не мають нічого спільного з совєтсько-німецькими відносинами. Далі підкресляють Совєти, що вони провадять мирову політику. І тому є неправдиві всі поголоски, що говорять про якусь воєнну підготовку з боку Совєтів. Коли є що, то це є маневри, звичайні військові вправи, що відбуваються кожного року. Сказати, що ті маневри є рухом червоної армії, зверненим проти Німеччини, є — глупотою.

Пускають вісти — вороги СССР і Німеччини.

Та найзамітніше є те твердження совєтської пресової аґенції, в якому кажеться, що всі ті поголоски про напруження між Совєтами і Німеччиною є роботою ворогів, тих держав, що хотілиб довести до того, щоб Совєти і Німеччина зачали з собою війну. Але замітним є теж і те, що в тій совєтській заяві постійно говориться в такий спосіб, що „згідно з нашими інформаціями". Це дає цісо думання, як зазначує Асошіейтед Прес.

ПОКАЗУЮТЬ „БЛІЦКРІГ".

МОСКВА.—В тому часі, як по світі пішли вісти, що вже цього понеділка готова зачатись війна між Гітлером і Сталіном, в Москві, як подає Юнайтед Прес, німецька амбасада показувала рухомі образи про війну на Балкані й в Греції, а також про німецьку участь у війні в Африці. Цій виставі приглядались невтральні дипльомати і журналісти, пять совєтських офіцирів ґенерального штабу, а також і деякі члени американської амбасади з військового відділу.

ВІЗВАЛИ ДО МОСКВИ.

БУКАРЕШТ. — Несподівано покликано совєтського амбасадора Лаврентієва на послухання до Москви. Але ніхто не знає, яка тому причина.

НІМЦІ И ФІНЛЯНДІЯ.

СТОКҐОЛЬМ. — Так є, що вже тепер має бути в Фінляндії поважна скількість німецького війська. А готово бути більше. Саме до цього має змагати договір, який має бути заключений між Німеччиною і Фінляндією і ґарантувати ненарушимість фінської території. Наслідком цього „договору приязни" булоб те, що Німеччина моглаб держати більше свого війська в Фінляндії вже цілком явно.

ЦЕ ПОЛЯКИ ІНФОРМУЮТЬ!

СТОКҐОЛЬМ. — Звідки ідуть вісти про те, що діється на совєтсько-німецькій границі? На те відповідають польські кола, що перебувають у Швеції. Вони кажуть, що тих відомостей достарчають польські орґанізації. Поляки, що мешкають по совєтському боці, мають часто переходити з нараженням життя до поляків, що живуть в Ґенеральнім Ґубернаторстві й передавати їм вісти, які потім передаються далі. Ті вісти доходять, очевидно, до польської інформаційної служби в Стокґольмі, а звідси передаються далі, зокрема до Лондону, до осідку польського уряду на вигнанню.

КРИПС МОЖЛИВО НЕ ПОВЕРНЕ.

ЛОНДОН. — Мабуть британський амбасадор Крипс не верне вже на своє давне місце в Москві. З того, що пише британська преса, можна вносити, що його не дуже радо бачили в Москві.

ВЗАЇМНО СЕБЕ ОБДУРЮЮТЬ.

ЛОНДОН. — Лондонський „Таймс" тої думки, що Сталін і Гітлєр хитрують і взаїмно себе обдурюють. Обидві сторони не бажають собі війни між собою. Але одна страшить другу, щоб таким чином якнайбільше виторгувати. Та так є, що в Анґлії далі собі бажають того, щоб Гітлер пішов проти Сталіна і тим перехилив Сталіна на сторону аліянтів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Побільше Розуму, Розваги і Поваги

Живемо в такому часі, коли відповідальна людина обовязана добре рахуватись з кожним сказаним, а тимбільше написаним словом, коли воно відноситься до громадських та політичних справ. Особливо, коли це говориться чи пишеться від імені інших, якоїсь орґанізаці, чи ідеольоґічної ґрупи. Завважуємо, що є такі одиниці, що цього не хочуть розуміти. І пробують, ніби як „представники української націоналістичної ідеї", завдавати цій ідеї удари своїм політичним нерозумом, невихованням і простацтвом. Признаємось, що стидно про це писати. Та мусимо про те згадати ради загального добра в тому переконанню, що громадянство знає, як до таких справ ставитись, як треба від цього відмежовуватись. Важкі часи дають звичайно добру нагоду пізнати патріотизм, характер і розум тих, що в спокійні часи блестять коштом інших, а в скруті показують себе тими нулями, якими вони в дійсности є. Від таких „нуль" терпимо тут в Америці не тільки ми, але мають їх й інші народи. Ось ті нулі, не зважаючи на траґедію свого народу, „воюють" у тих народів простацтвом, гидотою... Тому не вважаймо себе якимсь виїмком, коли змушені ствердити, що таке в нас діється, що є осібняки, що для своїх брудних порахунків використовують навіть — українську націоналістичну ідею. Ми певні, що все те скоро пройде, як уже минула не одна гидота. Наша ідея така сильна, здорова і чесна, що своєю чистотою прочистить наші ряди від того сміття, яке з ідеалами не може мати нічого спільного.

Бо якщо комусь іде про якусь велику справу, а він людина розважна й патріотична, то хіба зрозуміє, що про серіозні справи треба писати поважно й розважно. Не треба лаяти, а арґументувати. Суспільні діячі, чи редактори, не є недоторкальні. Їхні виступи, чи їхнє писання, підпадають під загальну критику. Та „вуличні сплетні" чи „гострі" прикметники не є арґументами. І тільки серіозною критикою й арґументами зацікавиться широкий загал, бо від лайки і сплітoк він звичайно відвертається. На серіозній і пристойній дискусії зискає ідея, якщо кому про неї іде, а не про що інше. Крім того, чим людина культурніша, тим більше вважає на те, щоб поводитись культурно, як у звичайному так і публичному життю. Коли хочемо, щоб нас вважали в Америці за культурних людей, то знаймо, що після того, як ми себе тут ведемо, судять тут теж і той український нарід, з якого походимо і якому хотілиб допомогти в його боротьбі за визволення. Ось і тому треба нам виступати проти тих „перевернених" голов, що не рахуються з американськими обставинами, ні з приличністю, яка є тепер обовязковою для кожного, що виступає публично під українським іменем, і наносять американсько-українському громадянству й українській справі шкоду своїм писанням, говоренням чи своїми політичними потягненнями.

„Між Українськими Націоналістами"

(September 1939, by Węgierski Dominik. Minerva Publishing Co., Ltd. London, 1940.)

(1)

Вступ.

Появившася в Лондоні книжка під повищим наголовком, якої автором є Домінік Венґерські (псевдонім), описує втечу перед німцями в тих днях, коли зачалась німецько-польська війна. Автор втікав з Кракова на схід і опинився на українській землі, в українських селах, коли там ще була польська влада, а також був там і в перших днях большевицької влади. Про це він згадує в ріжних місцях книжки. Тій справі присвятив він теж і окремий уступ п. н. „Між українськими націоналістами" (Among the Ukrainian Nationalists, pp. 122-135). Висказані там думки і враження є того роду, що вартує, щоб з ними познайомити ширший загал. Тому і передаємо їх.

Удар зо сходу.

Коли ми прибули до Радехова, серед місцевого населення та втікачів кружляли фантастичні вістки. Говорено, що в Німеччині вибухнула революція, що Гітлера вбито, а Італія виповіла Німеччині війну. Хто поширював ці вістки? Вони цілком певно мали дуже шкідливі наслідки, бо викликували самопевність саме тоді, коли Польщі готовано другий удар ззаду.

Хоч німецьке радіо голосило, що Варшава впала, проте столиця героїчно держалася. Львів також успішно боронився перед німецьким напором; здавалося, що на фронті війна починає ставати позиційною.

Та проте всі дороги були буквально завалені втікачами. Я приступив до одної ґрупи людей та запитав:

„Звідки втікаєте?"

„Звідтам, звідки надходять большевики!"

„Не розумію, що це значить!"

„Червона армія переступила границю. Наш граничний корпус вже бється з большевиками".

Я не хотів вірити в це. Я не міг зрозуміти спочатку, але таки зараз переконався, що ця страшна вістка має потвердження з усіх боків. Большевицьке радіо твердить, що на схід від Сяну нема поляків, а є лиш українці та білоруси. Большевики кажуть, що йдуть „визволяти українців"! А що роблять Совєти у себе? Чи можна говорити про вільну Украину в СССР? Москва стала знову цілковито на шлях московського націоналізму. Хто лиш згадає одним словом про українську проблему в СССР, того розстрілюють як зрадника. Чи було в Польщі щось такого як харківський процес, де тисячі українців, включаючи добре знаного професора Грушівського, обвинуваченого в „саботажуванню"?

Польща, без сумніву, поповнила повно промахів супроти національностей. Але яка держава їх не поповнила. А чи українці тепер не боряться проти німецької інвазії? Якщо Москва старається тепер обернути українців проти поляків, то це тому, щоб помогти німцям...

Я пішов до свого командантa. Він не хоче вірити в це, що большевики прийшли окупувати Польщу. Він дальше думає, що вони прийшли помагати полякам проти німців. „Мусимо за всяку ціну дістатися чим скорше до Львова", сказав капітан.

„Таж ми не маємо бензини!"

„Ми мусимо її дістати за всяку ціну".

Та напруження збільшалося з кожною хвилиною. Темна ніч спала на місто. На вулицях тут і там несуться оклики „Хай живе вільна Україна!". Я зрозумів, що це значить. Це певно українські націоналісти, заохочені до повстання московським радіом, почали орґанізувати революційні виступи. Але їх зусиля на початку були менш успішними, головно по містах, де поляки та жиди творили більшість. Український радикальний рух знайшов симпатиків тільки серед молодих селян по селах. Я здав собі справу, що аґітатори [illegible] орґанізувати повстання вже на другий день... Вони могли легко дістати узброєння, бо арсенали були слабо хоронені.

Рано ми одержали дальші новини. Лиш трьох жовнірів з цілої ґрупи, післаної за бензиною, вернуло живими. Вони прийшли без самоходу. Українські повстанці напали на них біля Буська та розбили їх.

„Чим вони вас обстрілювали?" запитав капітан.

„Скорострілами. Всі інші з нашої ґрупи вбиті або ранені. Ми почали відстрілюватися, але було темно".

Ми вибралися в дальшу дорогу. По двогодинній їзді ми задержалися в якомусь селі, що горіло. Це було мішане польсько - українське село, де костел та церква стояли побіч себе, й де було багато мішаних подруж. Вогонь спричинили українці. В ночі українці обстрілювали польську кінноту, яка переїздила селом.

Ми приїхали до Красного. По дорозі зводили ми довгі бої з українськими повстанцями. Дороги були забарикадовані деревами, поперевертаними самоходами. Всі мости були повисаджувані у повітря.

„Большевики машерували на Львів. Їх перший відділ повзів проїхав саме попри Красне. Тут і там, за допомогою совєтів, повставали українські революційні комітети. Тут і там одні одних розстрілювали. На одній хаті я бачив, як повівали побіч себе: червоний прапор та українські національні барви, жовто-блакитні... Яка страшна комбінація!

Ми ночували на полі, недалеко залізничого тору. Ніч була холодна та почав падати дощ. Дехто з нас пробував спати під деревами, а інші держали варту. Нам донесли, що лиш один механізований большевицький відділ порушується в напрямі Львова. Нам було сказно, що большевицькі старшини поводилися по приятельськи з поляками. Сподіваний панцирний польський поїзд не надїхав. Чули ми тяжкі вибухи й скоро довідалися, що сталося. Це летіли в повітря мости та залізничий шлях, висаджені пятою колюмною.

Рівночасно на наш баталіон напали українці, які були добре узброєні. Почалася правильна битва. Українці, мабуть ніччю, заосмотрились у велику скількість амуніції. Ми вицофалися на схід. Большевиків ще не було, натомісць німці вже були в Раві Руській. Наш баталіон розлетівся. Частину розброїли большевики в Краснім, друга частина подалася на полудне, а наша ґрупа маліла з кожною хвилиною. Пополудні нас засипано густим вогнем. Я зрозумів, що це вже не повстанці, а правильні совєтські війська. Над головою пролетів совєтський літак та розсипав летючки в польській мові. Я прочитав летючку. Писалося в ній, що червона армія прийшла визволити Західню Україну від польських капіталістів та також звільнити Польщу від німецького нападу, щоб втілити її до Совєтського Союзу. В інтересі миру підписано угоду між Німеччиною та Росією. Війну почали західні плютократії — Англія та Франція. Вони є відповідальні за нещастя Польщі. Совєтський Союз бажає увільнити Польщу від капіталістів.

Я не мав часу роздумувати довго над змістом летючки. Інстинктовно відчув, що це кінець нашої війни, як також кінець нашої незалежности.

Вкінці нас окружили большевики. Ми не мали вигляду на ніякий ратунок, тому піддалися. Большевики обіцяли, що заберуть від нас тільки зброю, а відпустять нас зо всіми іншими річами домів. Як дурними були ці, що їм повірили! Та проте ми не хотіли здати зброї, а почали на швидку руку нищити її, закопувати револьвери і інше. Нас окружила совєтська кіннота та повзи. Почалася справжня грабіж. Дикуни пообдирали нас з усього: з годинників, ножиків, папіросниць, пер та інших річей.

Цілу ніч нас держали під голим небом. Ми тряслися від зимна. Інші вояки, що були такими вязнями як я, були прості люди й їхнє відношення до большевиків було також дуже просте. „Вони не мають Бога", „Це кінець Польщі", „Їх жінки виглядають як вуличниці", „Будемо тепер працювати для дикунів", і т. п.

Нас загнали як худобу аж під Буськ. Там ми були вже такі вимучені та голодні, що відмовились іти далі. Двох козаків поґальопувало на конях до села. Вкінці прибув совєтський повз. Усі ми думали, що нас вистріляють за бунт, але ми були так виселені, що не зважали вже на ніщо. Вийшов комісар та почав до нас промовляти ломаною польською мовою. Кількох зпоміж нас знало московську мову. Вони почали сваритися з ним: „Ви трактуєте вояків гірш худоби", „Це так ви дбаєте за пролетарів, к... сини", „Ви гірші від німців", і т. п.

Вечером по 24-годинній голодівці нам дали большевики по кусневі хліба... Та я не зїв свого. Я мав плян і тому сховав хліб на пізнише.

(Опісля автор, разом з другим вязнем, тікає ніччю та перекрадається українськими селами, ідучи в напрямі мадярської границі).

(Далі буде).

КОНТРОЛЯ ЗЛОДІЙСТВ

„Вісті" з 11. квітня жадають „поселити контрольно-ревізійну роботу" і обґрунтовують це жадання наступними прикладами пишучи:

„Відсутність суворої фінансової дісципліни в торговельних орґанізаціях провадить неминуче до споневірень і крадіжок. Торік торговельні орґанізації Сталінської области споневірили і розікрали понад 1.5 міліони карбованців. Обласна управа паливного промислу витратила понад 30,000 кар. на спорудження нової шахти. Коли її було викінчено, показалось, що ніякого вугля в цім місці нема. Перевірити справу не далося, бо колишній бухгальтер зник викравши всі документи. Недавно фінансові органи перевірили справи 65 медичних установ міста Сталіна. В більшости їх працівники сполучали 2—3—4, а навіть 5 посад в руках одної особи. І не тільки лікарі. В грудні було виплачено кучеру стації скорої допомоги (рятункової) Бабушеву платню за 6 посад, які він ніби сполучав. Навіть бухгалтери медичних установ дістають при 8 годинах праці платню за 2 і 3 посади..."

Отже і фінансова господарка міста Сталіна показує себе наскрізь гідною імени свого високого опікуна. Але й по інших містах України крадуть очевидно не менше, як це видно з подібних дописів.

Верх глупоти або совєтські „закони" на 200 років наперед.

„Вісті" з 12. квітня подають, що Раднарком СССР і ЦК ВКПб видали „закон" про порядок святкування ювилеїв. При цім зазначується урядово, що святкування ріжних ювилеїв прибрало розміри справжньої пошести, бо святкують свої ювилеї установи, орґанізації, підприємства і поодинокі особи, ювилеї 3-, 5-, 10-, 15- і 20-річні, без дозволу на це з боку урядових установ, видаючи на це значні суми державних грошей і жадаючи від уряду ордери і медалі для юбілярів. Щоб припинити це, закон дозволяє святкувати ювилеї визначних людей і установ та підприємств, що на це заслуговують, лише в дні 20-, 50-, 100-ліття і далі кожні 50 років. Щодо великих людей, то належиться святкувати день їх смерти (не народження [illegible]) в 25, 50, 100, 150, 200 роках і далі кожні 100-років, видавати гроші і на це можна лише з дозволу Раднаркому і ЦК партії...

Пригадується анекдот про одного пана, що мав 90 років і купив собі папугу, щоб побачити, чи вона справді може жити сто років. Поза тим треба признати, що помисл красти державні гроші з нагоди трьохлітнього ювилею злодійств цілком незлий. Як працюється, так і святкується.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(7)

Та в усім цім була дівоча політика. Коваль Гордій, де тільки міг, усе наближався до Ганусі. Якось так траплялося, що вона стрічала його мало не що-день, то під хатою, то на вулиці, то в місті. І все своїми чорними очима вдивлявся в неї, немов вугликами припікав. І мило було і страшно. А раз як здибалися на перелазі, хопив її за руки й насилу поцілувати хотів. Але Ганна вимерлася йому. І від того часу на нього гнівається. З дороги йому сходить, а як здибаються, не говорить. Що собі такий коваль думає? А Дмитро йому прихильний, приятелює з ним. І чого тепер із Григоровичем прийшли, про що мають говорити? Порається Гануся по хаті, а через відчинене вікно надслухує, чи не почує чого про себе.

А три парубки попоїли, випили пива й говорять потихоньки, не як три веселі парубки, а як три заклопотані майстри. І не про Ганусю, а про громадські діла.

— Надумав я таке, — почав Савич: — я не хочемо марно пропасти, мусимо знайти собі місце, де можнаб було продавати те, що ми виробляємо в наших варстатах. Виробу всякого, Богу дякувати, є в нас чимало. Ось хоч би в мене, дивіться: всі плоти пообвішувані шкірками. А готового краму маю зо два вози, самих шапок.

— В мене таксамо, — сказав кушнір Григорович, — повна комора, місця вже нема де що покласти.

— А щож я скажу, товариші про себе, — відізвавсь Гордій, — кузня в мене неабияка, своїми ножами я міг би цілий ринок повикладати.

— Отак у всіх нас, — закінчив Савич, — краму всякого багато, і ще більше можемо виробити, а тут у місті не дають нам його продати. Треба шукати іншого місця.

— Кудаж рушитися? Хіба за границю?

— Так і я думав, за границю!

— Що ти кажеш, Дмитре, куди за границю?

— А хоч би й на Молдаву!

— Справді, на Молдаву! Це й не так далеко, їздять туди вірмени.

— І наші їздили давніми часами, — захопився Дмитро. — Як я ще малим хлопцем був, пригадую собі, батько мої з шапками до Яс, до Ґалацу[12]) їздили.

[12]) Яси — одне з більших міст сучасної Румунії (100 тис. мешканців); у XVII. ст. — столиця Молдавії; Ґалац — колишній „Новий Галич", осеся галицьких берладників (военно-промислова людність над долішнім Дунаєм у XII. в.), торговельне місто над Дунаєм. Треба сказати, що в XVII. в. були дуже живі зносини Молдавії з Україною.

— А мої дідо про те тільки й говорили, що про Молдаву, — сказав Григорович, — з двацять разів там бували, все з великими заробітками їздили. А тепер самі тільки вірмени їздять, нашим не щастить.

Дмитро аж скочив:

— Як не щастить?! Ніхто й не пробує їхати. Так завелося, що люди говорять: тільки вірмени до торгів годяться. А це неправда. Не тільки вірмени й жиди торгувати вміють, а й наші потраплять. Давніми часами наші міщани цілими таборами їздили, то на Молдаву, то на Шлезьк, до Ґданська. Більше відваги, сміливости мали, то й щастя їм сприяло. А тепер! Тьфу! Один раз котромусь не вдалося, може, і з його вини, а вже всі плачуть: ми до торгів не вдалися!

Коваль Гордій дивився на Дмитра й радісно посміхався.

— Страх люблю я, Дмитре, як ти так сваришся! Інший ти, як наші старі, що тільки нарікати знають, а діла бояться. Ось тобі моя рука, закладаймо спілку, поїдемо з крамом до Молдави!

Схопив за руку Дмитра, сильно потрусив.

— І я з вами, товариші, — промовив Григорович і подав приятелям руки.

Дмитро радий, обіймав то одного, то другого.

— Побачите, — казав, — що нам пощастить, і з нужди вилізeмо, і забагатіємо, і славні станемо. Хіба ми не молоді, сили в руках не маємо? Наперекір усім бурмистрам ми докажемо свого.

Гануся потайки в вікно заглядала, що гості з братом у садку роблять. Бачила, як сиділи й балакали, — над чимось звичайним радяться. Добре, що не про неї справа, не хотілаб іще віддаватися, іти з хати, кидати це господарство, для неї таке любе й миле. Нехай собі радять, добре так у садку, в холодочку сидіти... Але аж злякалася Гануся, коли побачила, що Дмитро скочив і почав кричати! Спокійний він, тихий, — але як розгнівається, не дай Боже! А вони сваряться, руками розводять! Що це таке? Чого вони так погнівалися? Але це знову що: подають один одному руки, потрясають сильно, обіймаються! Сміються, такі раді, веселі. Що їм таке?

Але приятелі примостилися знову під яблунею й почали розмірковувати, як виконати Дмитрів плян.

Приготови.

Минуло два місяці. Серпень вибрався дуже гарячий, були великі спеки. Але в міщанських варстатах горіла робота, як би це були дні холодні, для роботи приємні. Всі готувалися на молдавську дорогу.

Плян майстра Дмитра немов позачаровував усіх. Спершу, як воно звичайно буває, всі кричали, що він не вдасться. Дорога далека, небезпечна, можна наскочити на татар, на опришків, увесь крам пропаде. І кошти дуже великі, ніхто не спроможеться на таку довгу подорож. Фірмани дуже дорожаться, поставлять ціни, що всім відхочеться рухатися зі Львова. А харчі, а втрачений час! І хто там знає, які ціни будуть у Молдаві, чи буде зиск, не втрата. Нехай їдуть ці молоді очайдухи, ні один поважний ремісник, ні купець на таке не зважиться.

Та говорили зпочатку. Як хто хоче чужу думку знищити, то все багато знайде способів, щоб своє доказати. І щоб знеохотити того, хто добро задумав!

Але ці недовірчиві трапляли й на таких, що їх тяжко було знантеличити. Савич, Гордій і Григорович стояли при своєму пляні, як мур. Рішилися, й поїдуть. Поїдуть самі, чи схоче ще хто їхати, чи ні. Звідкиж гроші візьмуть, на сировину, на перевіз? Це вже їх справа. Гроші будуть безпечно. І вони поїдуть, за всяку ціну поїдуть.

(Дальше буде).

ЕДВАРД В. МАЙЕРС,
капітан „Робин Мура".

НА РІЖНІ ТЕМИ

НЕ ЖАЛУЙ ЖІНОК АНҐЛІЇ.

„Манчестер Ґардіен" передруковує з „Вашингтон Посту" поему під таким наголовком.

В останнім вірші поеми говориться: „Не жалуй жінок Анґлії, бо вони бачили поза заслону, бо для них смерть уже більше не є дивним, лячним страхіттям, про яке треба забути, перед котрим треба ховатися..."

Людину, що має відвагу поглянути смерті в очі, не можна жалувати. Пожалування гідним є той, що смерти боїться.

ЗГІДНІСТЬ ІНТЕРЕСІВ.

У половині місяця травня ходили в Анґлії чутки про напруженя відносин між Німеччиною й Росією. Зовсім, як це діється тепер, у половині червня.

„Відомий знавець російських справ Сер Бернард Парес писав тоді в „Манчестер Ґадіені", що він не сподівається скорого зірвання відносин між Німеччиною й Росією. Одначе, він не перечив, що до такого зірвання може прийти в майбутньому. На його думку, Ґітлер хоче від Сталіна українську пшеницю й кавказьку нафту. Він хоче цього скоро, й робить натиск на Росію. І Сталін буде мусіти скоро рішитися. Можливо, — припускає Парес, — що Сталін жде, чи Злучені Держави приступлять до війни.

На думку Пареса, анґлійські інтереси не противляться російським. Він навіть каже дослівно: „Правдиві інтереси Росії є очевидно такі самі, як наші".

Треба лиш ще марниці: щоб це признав Сталін.

„ПРО-ЕСПАНСЬКІ ЕСПАНЦІ".

Коли Ґітлер, який місяць тому пробував робити натиск на ґенерала Франка, еспанського диктатора, щоб цей довзолив йому на переїзд німецьких військ, ґенерал Франко, кажуть, не лише цьому спротивився, але й для скріплення свого становища проти можливого замаху з Ґітлеровою допомогою, усунув кількох ґубернаторів і замінив їх людьми, собі безоглядно відданими. В ґазетах писалося, що зміни в уряді були про-еспанські.

Виходило би, що є еспанці, що є проти еспанців, і є еспанці, що за еспанців.

Нічого в тому дивного. Адже ж бються в Сирії проти себе французи, прихильники уряду в Віші, й французи, прихильники „Вільної Франції". І є в Америці німці, як письменик Томас Мак, що є проти націзму й німецької перемоги. І є москалі, що обєднуються навіть з японцями, щоб лише повалити теперішній уряд у Москві.

ПО АНҐЛІЙСЬКИ.

Жалуеться Вилфрид Ґибсон в своїй критиці нових анґлійських повістей в „Манчестер Ґардієні", що внаслідок браку паперу й його паювання урядом критик не може обговорювати вповні нових літературних появ.

Чи не ліпше було би зложити нову літературну появу на полицю й забути за неї, а зате взятися за святкування якогось старшого письменства, котрого твори простояли на полиці вже два покоління нерозтяті?

ЛІПШЕ ПІЗНО, ЯК НІКОЛИ.

Каже Г. Ґ. Венклін у своїй новій книжці "THE EASTERN MARCHLANDS OF EUROPE", що Чехословаччини в передвоєнному виді по теперішній війні відай не вдасться відбудувати.

Словаччину, каже авторка, треба буде відай відділити від Чехії або яко державу, сконфедеровану з Чехією, або навіть як конфедерацію з Мадярщиною. При вирішенні долі Карпатської України треба буде взяти під увагу факт, що вона граничить з Україною, котру від Польщі забрала Росія.

З цих слів авторки та голосів критиків про цю книжку можна вносити, що анґлійська опінія не зовсім схиляється до реставрації давніх границь Чехословаччини й Польщі.

ЦІСАР ПРОТИ ФЕВДАЛІЗМУ?

У своїм заклику до своїх підданих з нагоди повороту до Етіопії абісинський цісар Гайле Селассі каже між іншим:

„Я постановив збудувати поважну центральну армію, щоби розвязати февдальну систему Етіопії".

Цими словами цісар признає, що февдалізм стоїть на перешкоді для розвою військової сили. Слова замітні тим, бо февдалізм це була система поділу посілостей й орґанізації влади, що власне мала на цілі орґанізування оборони краю.

БУДУТЬ ЖИТИ ЯК В АФРИЦІ.

Відомий американський кореспондент Неґлі Фарсон, котрого обсервації про польську пацифікацію на Західній Україні певно стоять у памяті всіх українців, написав недавно книжку "BEHIND GOD'S BACK". (себто „За божими плечима").

Описує він у цій книжці Африку, той незвичайно цікавий континент, що незадовго може відограти важну ролю в історії людства. Описуючи середину тропікальної (гарячої) Африки, Фарсон каже: „Тут африканець жиє все своє життя в постійному стані страху".

Очевидно він протиставить цьому життя культурної людини. Та протиставлення не зовсім слушне. Останніми часами в Европі повстали уряди, які власне тоді вважають себе справними правителями, коли піддані живуть у постійному страху.

НЕ НА МОЇЙ ВУЛИЦІ.

10. червня відбулася в Бофало, Ню Йорк, конференція представників механічних відділів американських часописів, себто тих відділів, що мають завдання ґазету складати, друкувати й розсилати.

Потребу конференції видно викликав загальний зріст коштів матеріялів видавництва. Мала вона на цілі найти способи, як зменшити „механічні" кошти, а принаймні не допустити до їх зросту. Делеґати постановили між іншим запросити всі ґазетні заряди в Америці подати свої думки й поради про кошти продукції ґазети. Ухвалено цю резолюцію, не дивлячися на те, що конференція була свідома того, що проблєми одного часопису не є конче такі самі, як проблєми іншого.

Думка про потребу обмінюватися власним досвідом серед американських ґазет замітна, бо у неодної чужинецької преси ще далі панує почутя відрубности, яка нагадує на відому сатиру анґлійського картуніста Лова, що представляла европейські держави як громадку людей у човні на морю. В задній частині човна нагло повстала діра, крізь котру вода починає напливати до човна. Загрожує вона передовсім малим державам, що сидять на заді човна. Великі держави, що сидять уперед ній частині, цим видно не журяться: „Ов, це огидна діра!" — кажуть вони. „Але Богу дякувати, що не в нашім кінці човна!"

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В КАНАДІЙСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАХ

ПОСЛИ ДО ПРОВІНЦІОНАЛЬНИХ ПАРЛЯМЕНТІВ.

1. Андрій Шандро.

Першим послом українцем до провінціонального парляменту був Андрій Шандро. Він був вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті 17. квітня 1913. року, з округи Ґвитфорд. Його вибір був уневажнений через деякі зловживання підчас виборів, одначе в доповняючих виборах, що відбулись в тій окрузі 15. березня 1915. року, Шандро знов був вибраний послом.

При наступних загальних провінціональних виборах в Алберті 7-го червня, 1917. року, Шандро був вибраний вдруге, тим разом через аклямацію, бо він був тоді у військовій службі.

Третій раз Шандро був вибраний послом з тої самої округи дня 18. липня 1921. року, але його вибір був уневажнений через зловживання підчас виборів.

Андрій С. Шандро був першим українським послом в цілій Британській Імперії. Всі три рази був він вибраний з ліберальної партії. Шандро походить з Буковини, а до Канади приїхав з родичами малим хлопцем.

2. Т. Д. Ферлей. нотар, вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Ґімлі при загальних провінціональних виборах 6. серпня, 1915. року. Був послом до 1920 року.

3. Микола А. Григорчук, склепар, вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Етелберт дня 29. червня, 1920. року. Вдруге вибраний з тої самої округи 18. липня, 1922., втрете — 28. червня, 1927., а дня 16. червня, 1932., Григорчук був вибраний з тої самої округи четвертий раз і остав послом аж до 1936. року. В 1941. році був пятий раз вибраний до манітобської леґіслятури.

4. Дмитро Якиміщак, адвокат, був вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Емерсон, дня 19. червня, 1920. Вдруге був вибраний з тої самої округи 18. липня, 1922. року й був послом аж до 1927. року.

5. Василь Федун, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті з округи Вікторія при загальних виборах 18. липня, 1921. року з партії Злучених Фармерів Алберти (Ю.Ф.А.). був послом до 1925. року.

6. Микола В. Бачинський, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Фишер. Другий раз був вибраний з тої самої округи 28. червня, 1927., третій раз 16-го червня, 1932., а дня 17. липня 1936. року Бачинський був вибраний посом четвертий раз, і пятий раз 22. квітня, 1941.

7. Михайло Роецький, фармер, вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Ґімлі дня 18. липня, 1922. року. Був послом до 1927. року.

8. Михайло Чорногус, фармер, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті з округи Ґвитфорд дня 10. липня, 1923. року. Був послом до 1927. року.

9. Ізидор Ґорецький, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті з округи Ґвитфорд дня 19. червня, 1930. року. Був послом до 1935. року.

10. Петро Миськів, адвокат, вибраний до провінціонального парляменту в Алберті з округи Вікторія дня 19. червня, 1930. року. Був послом до 1935. року.

11. Д-р Юрій Драґан, лікар, вибраний послом до провінціонального парляменту в Саскачевані з округи Келвинґтон дня 19. червня, 1934. року. Був послом до 1938. року. Д-р Драґан був першим українським послом у Саскачевані.

12. Дмитро Попіль, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті, з округи Сторджен дня 22. серпня, 1935. Другий раз вибраний послом з округи Редвотер, 21. березня, 1940.

13. Василь Томин, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті з округи Ґвитфорд дня 22. серпня, 1935. р. Другий раз вибраний послом з округи Виллинґдон, 21. березня, 1940.

14. В. Лісовський, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту в Манітобі з округи Етелберт, дня 17. липня, 1936. року.

15. Ф. Ваврикiв, учитель, вибраний послом до провінціонального парляменту з округи Ґімлі, 17. липня, 1936., другий раз 22. квітня 1941.

16. Орест Жеребко, перший українець, що скінчив університет у Канаді (1913. році), вибраний послом до провінціонального парляменту в Саскачевані з округи Редбері дня 8. червня, 1938.

17. Юрко Войтків, державний урядник, вибраний послом до провінціонального парляменту в Алберті зокруги Веґревил дня 21. березня, 1940. В кілька місяців Войтків зрезиґнував з посольства в користь міністра Лова, який провалився підчас виборів у своїй окрузі.

18. Степан Кравчук, учитель, був вибраний послом до манітобського парляменту 22. квітня, 1941. Це перший українець вибраний на посла в Вінніпеґу.

19. Іван Соломон, адвокат, вибраний послом до манітобського парляменту 22. квітня, 1941., в окрузі Емерсон.

20. Іван Стрик, учитель, вибраний до манітобського парляменту 22. квітня в окрузі Ст. Клемент.

21. Михайло Лучкович, учитель, вибраний послом до домініяльного парляменту в Оттаві з округи Веґревил, Алберта, дня 14. вересня, 1926. року. Дня 28. липня, 1935. року М. Лучкович був вибраний послом удруге з тої самої округи і був послом до 1935. року.

22. Антін Глинка, вибраний послом до домініяльного парляменту в Оттаві з округи Веґревил, в Алберті. дня 26. березня, 1040. — (Канад. „Українські Вісти").

ЗАКЛИК АМЕРИКАНСЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ. Американська воєнна фльота подає, що їй негайно треба 35,000 моряків для нових воєнних кораблів. 319 рекрутаційних стацій по всіх Злучених Державах вивісило такі вивіски зо закликом до молодих людей приступати негайно до воєнної фльоти,

БУДУТЬ ТОПИТИ

БЕРЛІН. — Націстівські урядові чинники заявили, що будуть топити американські кораблі, що вестимуть воєнні матеріяли для Анґлії. Залізничі шини, що мали бути на американськім кораблі „Робін Мур" є для Німеччини теж контрабандою, бо, як кажуть націсти, те саме є контрабандою теж і в британців.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДАЛЬША ПРАЦЯ НА БИЗНЕСОВІМ ПОЛИ.

Кілька місяців тому привернено назад до життя Союз Українських Бизнесменів у Ню Йорку. Як кожна орґанізація, так і С. У. Б. мусить початково переходити період ріжних дискусій, ваґань, балачок, недовіря, не лиш з боку самих членів, але цілої суспільности. Ще нині багато українських бизнесменів в Ню Йорку, і то навіть такі, що вже вписались до С. У. Б., не виробили собі точного погляду на діяльність і на завдання своєї орґанізації. Тай нема чого цьому дивуватись. Таке буває в кожній, найкультурнішій орґанізації. Бо щоб в багатьох членів виробити на справі один погляд, а далі витворити в них охоту і завзяття до праці, на те треба довшого часу.

Завданням С. У. Б. попри моральні користи, які виплипають для кожного члена даної орґанізації вже хочби тому, що він є орґанізованим членом, є ще цілком практичні, а саме — поправити долю і матеріяльний стан наших бизнесменів, а також бути матеріяльно корисним для цілої суспільности.

Щоб можна було зачати чисто практичну роботу, треба наперед якслід зорґанізуватись і приєднати до орґанізації увесь бизнесовий елемент. Вступивши до орґанізації, кожний дістане нагоду в першій мірі пізнати інших бизнесменів. Дістане нагоду з ними поговорити, вимінятись думками, а далі прийти до якогось одного спільного пляну праці. Замісць нарікати, що мовляв, інші народи мають це, або те, а ми нічого не маємо — кожний хай сам стає в ряди корисної праці, аби й ми мали те, що інші мають.

Якби нас вже було кілька сот добре зорґанізованих членів, які не лиш записались до орґанізації, але й точно виконують членські обовязки, приходять на збори і т. п., то скільки речей ми моглиб переводити!

Деякі наші бизнесмени ще до нині добре не знають, що наша орґанізація собою уявляє. Одні думають собі, що це орґанізація виключно ґросерників. Інші підозрівають, що це якась лапка на бизнесменів, а ще інші помахують головами та кажуть, що все це розпочато тому, щоб задоволити амбіцію деяких одиниць. Одна, по українськи друкована ґазета навіть закидає, що С. У. Б. це політична, „націоналістична" орґанізація.

З того всього виходить, що між нами є ще чимало таких одиниць, які, заки беруться щось критикувати, не провідають якслід справи. Але вони почувають себе якимись упривілейованими сторожами громадської моралі і громадських справ. Фактично вони є шкідниками, які критикують все не з ціллю помогти справі, тільки за всяку ціну знайти чорну пляму на кожнім хочби найкращім почині.

С. У. Б. не бажає мати в себе такої збиранини, якої завданням є лише шкідливе критикування. Він хоче мати чесних і здорово думаючих членів, без огляду на величину їх бизнесів, а також без огляду на їх релігійні чи політичні переконання. Ходить про те, щоб вони були чесні і характерні, та щоб були льояльні супроти Злучених Держав Америки. С. У. Б. не є ніякою політичною орґанізацією. Тому в особисті політичні погляди своїх членів не втручається. Ні один бизнесмен, коли він в засаді є льояльно наставлений супроти Америки, не повинен отягатись зо вступленням до У. С. Б. з політичних причин. Чимбільше буде нас, тим скорше ми приступимо до практичної праці.

Тому я ще раз взиваю всіх наших бизнесменів безпроволочно записатись до нашої спільної орґанізації, якою є — Союз Українських Бизнесменів. Програма нашої орґанізації велика, але вона також потребує помочи з боку всіх членів. Не можна чекати на урядників, мовляв, "вони все зроблять самі. Якби одиниці, без піддержки широкого членства могли все самі робити, то не треба булоб творити орґанізацій.

Платон Стасюк,
голова С. У. Б.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

Офіціяльна Програма ЕВХАРИСТИЧНОГО КОНҐРЕСУ у Шікаґо, 25.--29. червня 1941

Церков Св. О. Николая ОО. ВАСИЛІЯНЕ

СЕРЕДА, 25. ЧЕРВНЯ 1941.

7.00 веч. ТОРЖЕСТВЕННЕ ОТВОРЕННЯ ЕВХАРИСТИЧНОГО КОНҐРЕСУ.
Процесійний похід всіх Товариств і Братств з церковної площі до церкви.
Привітне слово до Їх Ексцеленції Кир Константина і всіх Преосвящених Гостей, виголосить о. А. Сенишин ЧСВВ., ігумен Монастиря Св. О. Николая.

7:30 веч. Набоженство до Ісуса Христа.
Проповіди виголосять Їх Ексцеленція Кир Константин і о. В. Е. Кроркін.

9:00 веч. Святочна Академія в честь Високопреосвящених Владик на церковній гали. Привітальне слово виголосить Д-р Кочій. Реферат о. Д. Шмаль Т. І.

ЧЕТВЕР, 26. ЧЕРВНЯ 1941.

10:00 Торжественна Служба Божа в Халдейськім Обряді, котру відслужить о. Ф. Томей.
Проповіди виголосять: о. Ф. Томей, о. М. Марків ЧСВВ.

7:30 веч. Набоженство до Пресв. Серця Христового.
Проповіди виголосять: Їх Ексцеленція Кир Иоан Бучко, о. В. Е. Кроркін

9:00 веч. Торжественна Процесія з Найсвятішими Тайнами до полевого престола, який буде приготовлений в шкільнім парку на площі Св. Николая.
Вечірне Набожество. Проповідь виголосить о. А. Сенишин ЧСВВ.

10:00 веч. Процесійний похід з площі до церкви. Адорація Найсвятіших Тайн, при участи всіх Шікаґовських Хорів.

12:00 північ. Торжественна Служба Божа у Візантійськім Обряді.
Проповідь виголосить о. М. Марків ЧСВВ.
По Службі Божій відбуватиметься адорація Найсвятіших Тайн аж до пятниці рано.

ПЯТНИЦЯ, 27. ЧЕРВНЯ 1941.

10:00 рано. Архієрейську Службу Божу відслужить Їх Ексцеленція Кир Василь Ладика ЧСВВ.
Проповідь виголосять: о. М. Марків ЧСВВ., о. В. Кінберґер.

4:00 попол. Зібрання Духовенства і Владик на шкільній гали. Конференцію виголосить Їх Ексцеленція Кир Иоан Бучко.

7:30 веч. Набоженство до Пресв. Серця Христового.
Проповіди виголосять: Їх Ексцеленція Кир Василь Ладика, о. В. Кінберґер

СУБОТА, 28. ЧЕРВНЯ 1941.

10:00 рано. Архієрейську Сл. Божу у Візантійськім Обряді відслужать Їх Ексцеленція Кир Василь Такач.
Проповідь виголосять: о. Д. Шмаль Т. І., о. М. Марків ЧСВВ.

7.30 веч. Набоженство. Проповіди виголосять Їх Ексцеленція Кир Василь Такач і Монсіньор Ф. А. Пурсель.

9.00 веч. Академія на церковній гали.
Реферат виголосить о. В. Ванчик.

НЕДІЛЯ, 29. ЧЕРВНЯ 1941.

9:30 рано. Збірка всіх товариств і орґанізацій на площі і вулицях Райс, Левит і Айова коло церкви Св. Николая.

10:15 рано. Процесійний похід при участи Їх Ексцеленції Апостольського Делеґата з Вашінґтону і всіх наших Високопреосвящених Владик.

10:30 рано. Привітальне слово до Апостольського Делеґата виголосить о. Сенишин ЧСВВ.

11:00 рано. Торжественна Архієрейська Служба Божа при участи Їх Ексцеленції А. Дж. Чіконіяні, Апостольського Делеґата з Вашінґтону, та Представників всіх інших Східних Обрядів.
Архієрейську Сл. Божу відслужать Їх Ексцеленція Кир Константин Богачевський.
Проповіди виголосять: Їх Ексцеленція А. Дж. Чіконіяні, Апост. Делеґат. і Високопреосвящений Кир Константин.

7:00 веч. Приняття і бенкет в честь Високодостойних Гостей.

Юго Рейонен.

ГОЛОД

У найбіднішій, одначе рівночасно найгарнішій частині північної Карелії „чисте жито", або хліб без домішки рідко бачили навіть на столі найбагатшого мешканця. А вже тому сорок літ у Руогаті вважали такий хліб звичайним марнотравством дарів Божих. Тому теж ніхто цим не грішив, а вже найменше Кілоіс-Перт із родиною.

За молоду Перт був такий чудак, що поселився на найбіднішому піскуватому березі озера Самаль, на краю найдикішої пустелі. Тяжко було йому вижити з жінкою та дітьми, тим тяжче, що щороку родина збільшувалася на одного члена та вкінці була така численна, що його жінка Анна говорила: „Пропадемо від того величезного благовловення Божого". Що року підчас найпильнішої роботи за сінокосів мусіла в захристії „відклячати своє перед панотцем". На жаль це благословення не обіймало зовсім хліба, хоч священик упевняв, що оселя ця стане дуже багатою, коли зчасом прибуде їй стільки робучих рук і при тому звичайно додавав:

— Дає Бог діти, дасть і на діти.

Тимчасом Анна мусіла журитися, якби то прокормити родину. Журився і Перт: орав болотнисту ріллю та старався з велитенських довколичних лісів, болот покритих мохом, зарослого трясовиння або видм Руогаті видобути все, що лише далося.

Вкінці раз постановив темно-зелену границю прастарого ліса, що йшла невподалеки його хати, посунути трохи в глибину, щоби на новому здобути новий шмат землі. На нещастя лісничий запримітив це.

— Щож це ти робиш? — спитав сердито — ці дерева, то власність уряду, держави, розумієш?

Перт подумав, що він також належить до держави та відповів, що краще булоб, колиб кілька дерев менше росло в лісі, ніж щоби людина мала вмирати з голоду.

— На таке держава не може дозволити — сказав іще лісничий — а ні, то все нічого не варта булоб.

Та лісничий не лише пояснив мужикові, чого держава вимагає від нього, а також виробив йому безплатну подорож до міста Куопіо і також безплатний часовий побут у тамошній вязниці. А заки Перт відсидів кару при хлібі та воді, прийшло літо.

Сонце заливало землю струями світла, як Перт покинув Куопіо. Як під вечір доходив до своєї оселі, зазулі відзивалися весело у лісових яругах, дрозди висвистували на берегах озера. Як зраділо його серце, коли з горба Ківігарю замиготіло йому в сонці здалека голубе плесо озера Самаль і як побачив нивку молодого жита, що хвилювало під темним подувом літнього леготу.

— Що то буде за радість в осені, як тут із Анною прийду та замахну косою... Діточки, наче молоді телятка, вганятимуть по стерні, а котре старше, то поможе снопи вязати. Потім стерню заорю...

Тут урвалися його думки, бо згадав про стерню на власній голові. Був це очевидний знак кари, це коротко обстрижене волосся, що ще не доросло... Цікаво, чи взагалі схоче відрости...

— Як я людям на очі покажуся, головнож жінці і дітям!

Перт старався не думати над цим, а всеж ішов чимраз помаліше, як наближався до дому.

Коби то бодай не стрінутися з Анною. Та дарма! Анна мусить бути на дворі, певно сіти стягає із Сікки, бо човна не видно, лише діти страшно викрикають на подвірю...

Перт глянув пильно.

— Покажися-но мені, хай я знаю, який ти — почувся тоненький, писклявий голос малого Анті та притишений плач Томи, якому брат усе докучав, хоч він був три роки старший від нього.

Перт міг підійти до них, одначе йому було ніякового лякати дітей своєю нагою головою. Крім того був такий безсильний, що мусів відпочати хвилиночку. Тому сів під березою та закурив люльку й роздумував над усім, головнож над тим, чи не краще булоб позбутися того гарування на ріллі та перенестися до міста. Говорили, що там добрим робітникам гарно живеться, тож не треба би бодай, так як тут, примирати з голоду. Варто було роздумати над тим, тимбільше, що в місті люди ходять із обстриженим волоссям, хоч певно не сиділи у вязниці. Така вже там мода й нікого це не дивує. А всеж тяжко виректися власного шматка землі, на якому чоловік нагарувався все життя, де ще хлопцем, із журавлями навзаводи на болотах збирав журавину (яголи, що ростуть на купиках, які стеляться на торфоватих болотах), до якого серце наче приросло.

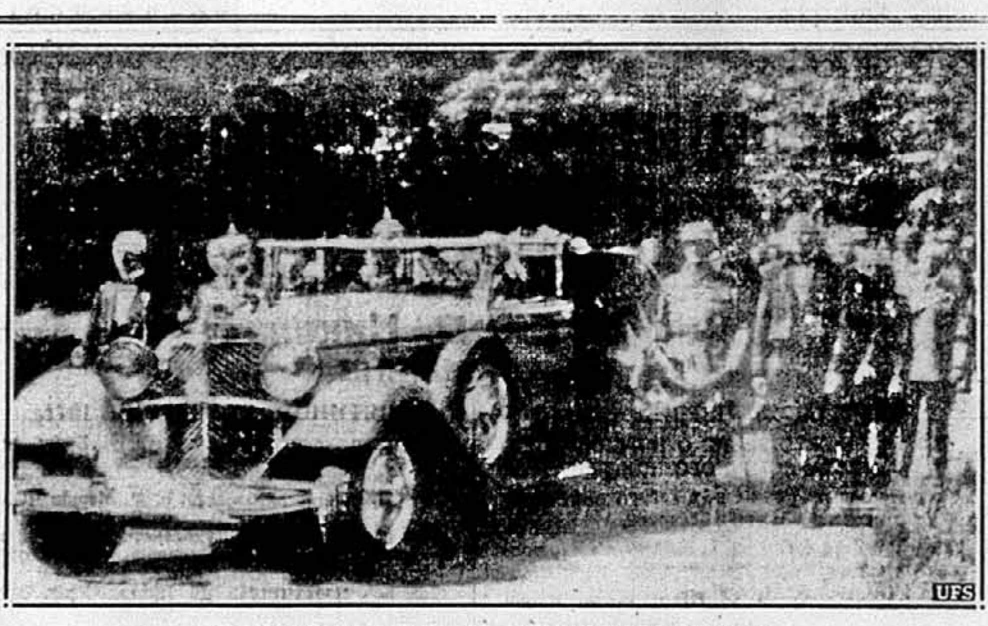
На таких думках зійшов йому ввесь вечір і Перт, неначе злодій, нічю закрався до власної хати. На другий день Анна не дала пізнати по собі, що запримітила якусь зміну на чоловіці. Одначе мусіла запримітити та перестерегти дітей, щоби не згадували про батькове волосся, бо нічого не говорили, лише наче стидалися за нього.

* *

(Дальше буде).

ПОРТУГАЛІЯ ДАЛІ ЗАНЕПОКОЄНА

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту дістав ще одну ноту від Португалії, звязану з недавною промовою президента Рузвелта, в якій президент згадав острови Азори і Кеп Верд, як потрібні [illegible] оборони західньої півкулі бази. Португальський уряд домагається виразного признання з боку Америки, що ті острови надалі будуть знаходитись під португальською суверенністю і не буде спроби їх від Португалії відобрати.

З ПОХОРОНУ БУВШОГО НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.
Почетна сторожа товаришить виносові тіла Вільгельма з палати в Дорні.

ПРОТИ-ПОВЗОВА ГАРМАТА АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

ВІШІ НАКЛИКУЄ БРИТАНІЮ НАПРАВИТИ „ПОМИЛКУ"

Франція веде далі з Британією „дипльоматичну" війну. Вислала новий протест, в якому каже, що британські війська в Сирії вже могли переконатись, що там нема ніякого німецького війська. Тому взиває британський уряд направити „помилку" і зліквідувати „напад" на Сирію.

ЗАПОВІДАЄ ОБМЕЖЕННЯ ҐАЗОЛІНИ

ВАШИНГТОН. — Секретар внутрішних справ, Гарольд Ікес, який також контролює ґазоліновим промислом, заявив, що таки прийдеться обмежати уживання ґазоліни по автах, бо не можна знайти на це іншої ради. Внаслідок браку кораблів, нема чим тої ґазоліни до східних стейтів подостатком довезти.

ОДНОСТРОЇ ДЛЯ ЖІНОК В ОБОРОННІМ ВІДДІЛІ

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія і жінка президента, пані Рузвелт, оглядали моделі одностроїв, придумані для жіночого оборонного відділу, який саме формуєтьсяа по Злучених Державах Америки. Є шість родів одностроїв: для робітниць при катастрофах, помічниць в перших хвилинах, піклунок для дітей, медичних помічниць, робітниць в протилетунських охоронах, робітниць при чищенні вулиць, коли їх розвалять бомби і робітниць по кантинах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗ)

ШІКАГО, ІЛЛ. — Цівечні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 17. червня, в год. 7:30 ввечір, при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довжуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилип'в, предс.; М. Фединський, кас.; Андрій Бодварчук, секр.

Здорова, нормальна особа може втратити одну третю своєї крови без ніяких грізних наслідків для здоровля.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

Допоможуть у горожанських справах.

Інтернешенел Інститут подає до відома, що він отворив офіс на долині міста, 681 Берґен евеня, щоб і тут прийти з безплатною допомогою усім тим мешканцям, що мають трудноці з одержанням громадянських паперів, з їхнім приїздом до Америки і тим подібними справами. Управа повідомляє, що вона радо піде на зустріч усім тим, що хотілиб знати більше про культуру і край своїх батьків, що прибули сюди з інших частин світа. Управа звертає на це увагу тих, що є українського роду. Просить їх, щоб користали з цеї нагоди.

СІКОРСКІ ПРОТИ ПЕРЕГОВОРІВ З НІМЕЧЧИНОЮ

ЛОНДОН. — На нарадах представників домінії й держав, загарбаних Німеччиною, ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню, заявив, що „всякі спроби якоїсь співпраці з Німеччиною булиб для демократії самогубством".

„СМАЙЛ ҐЕРЛ".

Джимі Дел Тилмен, 17-літня брунетка з Кларксвила, Арканзас, була вибрана „дівчиною сміху" на 15. річному контесті, влаштованім „Озарк Плейґравнд Асосієйшен" у Джоплині, Мезуре.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 330. Приваба на гачок.

Тарзан був здивований тим клунком, що його два дикуни виносили з хати. Що це могло бути? — думав він.

А завважуючи таємничість, з якою ті два дикуни виносили клунок з хати він почав підозрівати що це тіло Тома.

Коли дикуни побачили Тарзана, як він їм приглядається, вони чимдуж побігли до хати чарівника Краги. Тарзан побіг за ними.

Краґа, слідкуючи пильно за всім, що ділось на дворі, з радости засміявся. Ось його плян тепер вповні вдавався.

ПРОТОКОЛ з XX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, що відбулась у Harrisburg, Pa., в днях 12-17 травня (May) 1941 р.

ДРУГИЙ ДЕНЬ НАРАД КОНВЕНЦІЇ.

Голова Пізнак відкрив збори і згадав про велике число привітних телеграм, листів і поезій зложених з нагоди конвенції. Каже, що відчитування їх треба відложити на пополудне.

Опісля він покликав секретарів до відчитання протоколів з попереднього дня. Одну частину протоколів відчитав головний рек. секретар Союзу, Дм. Галичин. До дискусії над його протоколом голоситься делеґати відділів: 181, 375, 29, 167.

Дел. в. 181 М. Шевчук говорить, що через помилку означено його в протоколі не числом його відділу. Дел. в. 375 ставить внесок, піддержаний відділами 60, 323, 50, 292, 117, 361 і 262, щоб приняти протокол п. Галичина. Делеґатка в. 262 говорить, що це вона піддержала паню К. Ґабрівську на кандидатку до комісії. Після того переведено голосування і одноголосно принято звіт п. Галичина.

Тепер голова Пізнак покликав до відчитання другої частини протоколу, яку відчитав конвенційний секретар Е. Ляхович. До дискусії зголосились кілька делеґатів. Головний Контрольор Р. Смук спростовує, що в звіті він записаний як делеґат, а він є контрольор УНС. Дел. в. 339 ставить внесок, піддержаний відділами 54, 163, 370 і 361, щоб приняти протокол. Перед принятгям, до слова ще голоситься дел. в. 52 і просить спростувати в протоколі помилку, що зайшла щодо його назвиска; його назвище не є Крупалик, тільки Хрупалик. Дел. в. 206 піддає думку, щоб в протоколах зазначувати години нарад. Дел. відділів 45 і 276 піддержують внесок, щоб приняти протокол. Відбувається голосування і протокол принято одноголосно.

Дел. Ю. Павчак піддає думку, щоб змінити програму конвенції так, аби можна було вибирати головних урядників скорше, а не останнього дня. Бо це важна справа, а вона звичайно припадає на останню хвилину, так, що делеґати нераз розїзджаються домів, не знаючи, кого вибрали.

Голова говорить, що над тим застановляється статутова комісія і треба зачекати на її звіт.

Наступає чергова точка нарад — звіти головних урядників. Головування перебирає перший містоголова п. І. Іванчук.

Дел. Пашук піддає думку, щоб головні урядники не читали своїх друкованих звідомлень, бо делеґати вже це сами прочитали і шкода тратити час. Відразу приступати до дискусій, каже він і ставить в тім дусі внесок, який піддержали делеґати відділів 146 і 385.

М. Мурашко говорить, що в засаді годиться з Пашуком, що не треба витрачати багато часу на читання протоколів, але з другого боку не можна занадто упрощувати цеї справи. Бож урядники працювали впродовж чотирьох літ і тепер хочуть здати рахунок зо своєї праці. Бодай контрольна комісія хай здасть повний звіт з того, як стоїть наша організація?

Дел. Пашук обстоює при своїм. До слова голосяться делеґати відділів — 375, 106, 280, 58, 292, 446, 281, 221. Дел. в. 175 подає внесок, піддержаний відділом 29 і 145, щоб замкнути лісту дискутантів. Внесок перейшов. І. Кузь завважує, що цей внесок А. Пашука не намісци, бо нема права вкорочувати головним урядникам час на звіти. Він апелює до дел. Пашука, щоб той відтягнув свій внесок. Він далі пропонує А. Пашукові, щоб той згодився на поправку в своїм внеску, а саме, що головні урядники будуть подавати свої звіти, але в скороченій формі. Пашук годиться на цю пропозицію, а його справлений внесок піддержують відд. 106 і 276. Дел. Ю. Павчак і дел. 446 відділу домагаються, щоб дати всім голос, а не лиш деяким, що стоять на переді. Дел. в. 375 піддержує думку, щоб головні урядники складали звіти, але в коротшій формі. Дел. в. 106 каже, що урядникам треба обовязково дати нагоду зложити звіт, хоч би в скороченій формі, бо вони мусять виказати свою роботу, а також показатись перед делеґатами. Є такі делеґати, що перший раз на конвенції і вони навіть не знають, хто ті головні урядники? Дел. в. 280 погоджується зо своїм попередником, але таки є за вкороченням звітів. Дел. 158 в. є за те, щоб дати урядникам нагоду здавати звіт в такій формі, в якій вони бажають. Дел. Шмаґала піддержує Павчака, та накликає не тратити часу, а приступати до програми.

Р. Слободян пригадує делеґатам, що їх обовязком є добре вислухати звітів урядників, бо опісля їм прийдеться самим здавати звіт з конвенції перед своїм членством. Він заявляється за те, щоб головні урядники таки здавали звіти, хоч би в дещо скороченій формі.

Тепер приступлено до голосування над поправленим внеском дел. А. Пашука, щоб урядники давали звіти в скороченій формі. Внесок перейшов більшістю голосів.

М. Мурашко, головний предсідник УНС, приступив до звіту, і подав в скороченій формі те, що було друковано в офіційних звітах УНС. Крім того додав, що один наш член і навіть делеґат на цю конвенцію, написав в одній українській канадійській ґазеті неправду про кошти відчитів, влаштованих У. Н. Союзом на Колюмбійськім університеті в Ню Йорку. Той член написав, що ті відчити коштували У. Н. Союз 250,000 дол., а тимчасом вони коштували всего разом 480 дол.

Далі слідували скорочені звіти: Першого містопредсідника Г. Германа, другої місто-предсідниці пані Марії Малевич, головного рекордового секретара Д. Галичина, який в своїм звіті обширніше згадав і про діяльність союзовців в Канаді, та повитав трьох канадійських делеґатів, що перший раз прибули на союзову конвенцію. Ті делеґати є: Дуда, Пащин та Корчовський. Приявні делеґати і делеґатки привитали їх рясними оплесками. Далі Д. Галичин натаврував шкідливу роботу одного нашого союзовця, делеґата на цю конвенцію, який в своїх пашквілях, висиланих до делеґатів, обкидав негідними закидами покійного організатора У. Н. С. п. Баєра. Цей самий член шкодив Союзові також в той спосіб, що ширив чутки, начеб У. Н. Союз немав лайсенсу на ведення в Канаді обезпеченевого бизнесу.

В дальшій програмі складав скорочений звіт головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян, подаючи цифри з грошевої господарки У. Н. С.

Дел. в. 347 піддає думку, щоб продовжати наради троха довше, бо в саме полудне ресторани всеодно заняті. Його піддержав дел. в. 45. Але його внесок перепав. Були думки, щоб читати тепер телеґрами, але делеґати, з огляду на втому, рішили перервати передполудневі наради.

Перед замкненням нарад, голова заявив, що завтра в год. перший по пол. відбудеться ґрупова фотоґрафія. Всі повинні зійтись перед капітолем на сходах, від вулиць 3-ої і Стейт.

Передполудневі наради перервано в год. 12:30, з тим, що в год. 1:30 мають всі знов явитись на наради.

По полудни провід над нарадами обняв другий місто-голова І. Кузь. Діючий голова І. Кузь відчитав привітні телеґрами, які вислали такі особи і орґанізації:

Відділи 295 і 180 У. Н. С. в Акрон, О.; Відділ 405 У. Н. С. в Олифант, Па.; Братство св. Йосафата, відділ 217 У. Н. С. в Рочестер, Н. Й.; Тов. Дністер, від. 361 в Ню Йорку; Відділ 179 У. Н. С. з Сейнт Луїс, Мо.; Укр. прав. громада в Лорейн, О.; Відділ 50 У. Н. С. в Лорейн, О.; Відділ 29 У. Н. С. в Нантікок, Па.; Епископ Богдан, в імени своєї православної дієцезії; Відділ 103 У. Н. С. в Милвокі, Виск.; о. Ст. Мусійчук з Йонгставн, О., член 274 відд. У. Н. С., який водночас переслав свою поезію, написану з нагоди конвенції У. Н. С.; Касієр 64 відділу У. Н. С. в Петерсон, Н. Дж., Вінярський; Семюел Фелдман, предсідник меншої торговельної палати в Петерсоні, Н. Дж.; Катерина Дорош; Союз Українських Бизнесменів в Ню Йорку, Н. Й.; Член відділу 179 з Сейнт Луїс, Теодор Владика; Адвокат Яців, з Виндзор, Онт., Канада; Михайло Дмитришин, член 179 відділу з Сейнт Луїс, Мо.; Балетмайстер Дмитро Чутро; Сестрицтво, відділ 37 У. Н. С.; Укр. Національний Хор Думка; Андрій Андрійців, делеґат з відділу 306 У. Н. С., в Линден, Н. Дж., який з огляду на прикрий випадок не міг прибути на конвенцію; Іван Пиш, секретар відділу 403 з Олифанту, Па.; Братство св. Володимира відділ 130 У. Н. С., в Ню Йорку; Запорожська Січ, Бостон, Масс.; о. Володимир Каськів, Бостон, Масс.; Товариство Соборної України з Бостону, Масс.; Отці Василіяни з Шікаґа, Іл.; Відділ 230 У. Н. С. з Йонгставн, О.; Сестрицтво Покрови Божої Матери, Бостон, Масс.; Відділ 238 ім. Е. Коновальця, Бостон, Масс.; Український політичний Клюб в Йонгставн, О.; Секретар відділу 344 в Бавнд Брук, Н. Дж., Гр. Ґеба; Делеґат на XX-ту конвенцію, М. Костишин, прислав зложений спеціяльно з нагоди конвенції У. Н. С. вірш.

Приступлено до дальших звітів. В імені контрольної комісії складав звіт голова цеї комісії, Дмитро Капітула. Крім друкованого звіту, який п. Капітула передав до протоколу, він додав до того звіту ще таке: Фінансовий звіт, говорив голова контролі, який є надрукований в книзі звітів, і який мають перед собою, шановні делеґати, представляє тільки загальні річні зіставлення приходів і розходів. Бо коли Контрольна Комісія хотіла би подавати подрібно всі поодинокі рубрики приходів і розходів за час чотирьох років, тоді треба булоб друкувати одну цілу книжку тільки для звіту Контрольної Комісії. Одначе Контрольна Комісія має виготовлений подрібний звіт, і в разі потреби може його предложити. А тепер, продовжав п. Капітула, я бажав би кількома словами познайомити ще шановних делеґатів з технічним переведенням контролі союзового майна. Бо є ріжниця між контролею, як майно числиться на десятки тисяч, а тепер, коли майно числиться на міліони.

На минулій конвенції, шановні делеґати вибрали контрольну комісію з членів, котрі мали знання і вишколення в тих галузях бизнесу, з якими Союз щодня стрічається. Як предсідник контрольної комісії, моїм завданням було роздати працю між членів комісії так, щоб член контролював ту галузь союзового бизнесу, в котрій він має спеціяльний досвід. Примiром, д-р Кібзей контролював посмертні акта і виплати, членські аплікації, лікарські свідоцтва, грамоти, запомоги хорим і т. п. Адв. Малицький контролював департамент союзових інвестицій, як бонди, морґеджі та процент з тих інвестицій. Інж. Куропась контролював рекордовий департамент, а адв. Смук контролював департамент союзових реальностей. Я знова переглядав ріжні грошеві виплати й т. п. Крім наведених завдань, члени контрольної комісії мусіли сповняти інші праці, які на них припадали після денної програми контрольної комісії. Всі спостереження, нотатки й неясні справи Комісія точно передискутовувала майже що дня перед замкненням денної праці. Як предсідник контрольної комісії я відчував спеціяльну відповідальність контрольної комісії супроти всього союзового членства, тому ми робили все, що було тільки в нашій силі, щоб майно У. Н. Союзу було дійсно сконтрольоване і все союзове членство було точно повідомлене про фінансовий стан нашої власної і нам дорогої орґанізації. Чи ми осягнули наші бажання, контрольна комісія лишає вам, шановні делеґати, до осуду.

Опісля здавав звіт заступник голови контрольної комісії, д-р А. Кібзей. Він заявив, що вповні годиться зо звітом голови контрольної комісії Д. Капітули, та додає короткий звіт з власної діяльности, у власній окрузі. Він студіював стан здоровля У. Н. С., та порівнував його зо станом інших американських запомогових організацій. У висліді він переконався, що стан здоровля членства У. Н. С. не є поганий. Він кращий від стану по інших цього роду організаціях. Бо коли по інших смертність, взявши те саме число під увагу, виносить по десять осіб на тиждень, то в У. Н. Союзі смертність виносить по 5—6 на тиждень. Найвища смертність припадає всюди на рік 52. Д-р Кібзей накінець запросив приявних на наступну конвенцію до Дітройту.

Секретар контрольної комісії, Омар Малицький, зложив свій звіт, в якім заявив, що коли мова про саму господарку в У. Н. Союзі, то вона була така, як її представив голова комісії, себто була задоволяюча. Колиж ходить про іншу діяльність Екзекутиви, поза рямцями Союзу, що була звязана з політикою, то це інша річ. Він подав короткий звіт зо своєї власної діяльности з терену Клівленд і околиці, де він скликав ріжні союзові збори і наради, та сприяв орґанізуванні молоді. Ст. Куропась висказав свою одноэгідність зо звітом Д. Капітули, та подав короткий очерк своєї діяльности з Шікаґа й околиці. Р. Смук потвердив звіт Д. Капітули, та заявив, що члени не все здають собі з цього справу, як велике є майно У. Н. С., та як важко є ним добре і корисно завідувати. Гріш робить гріш лиш тоді, коли ним якслід орудують. Він подав короткий звіт зо своєї місцевої діяльности.

До звітів приступили радні і на заклик діючого голови І. Кузя подавали дуже коротенькі звіти. Звіти зложили такі радні: Т. Шпікула, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В.Ділик, І. Піґуляк, Юлія Баволяк і Стефанія Палівода.

Звіти всіх головних урядників У. Н. Союзу, які були зібрані в окремій книжці, і вислані ще перед конвенцією усім делеґатам, є отсі:

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДС. МИКОЛИ МУРАШКА, за час від 1. січня 1937 до 31. грудня 1940 року.

Шановні Делеґатки й Делеґати!

Згідно з постановами статуту Українського Народного Союзу полагоджував я, разом з головним урядом і екзекутивним комітетом, усі орґанізаційні справи, що входили в обсяг нашого урядування. На річних засіданнях головного уряду і на зборах екзекутиви, скликуваних мною в минулих чотирьох адміністративних роках, ми радили над орґанізуванням нових відділів і членів, інвестуванням Союзових фондів у бондах і морґеджах, адмініструванням перебраними на власність і під контролю У. Н. Союзу реальностями, заперестанням видавати У. Н. Союзом „Свободи" й „Юкрейнієн Віклі", злукою Згоди Братств з У. Н. Союзом, веденням спортової акції, виданням з нагоди 45-ліття У. Н. Союзу Історії України англійською мовою, збереженням старих річників „Свободи"; зборами представників українських запомогових організацій у справах організаційних і народніх, та над багатьома іншими справами, які головні урядники предложать конвенції в окремих своїх звітах. Вислід такої чотиро-літньої праці в організації представляється ось як:

Нові відділи.

Від 1. січня 1937 до кінця грудня 1940 року — загальне число відділів У. Н. Союзу збільшилося на 23%. До цього причинилися своєю співпрацею ці відділові урядники, члени й організатори, що ці нові відділи зорганізували. Треба тут ствердити, що цей відсоток нових відділів був би ще вищий, як би не траплялися випадки припинення діяльности в деяких нових відділах, що їх треба було розвязати чи злучити з іншими відділами.

Причина таких випадків була ця, що не всі урядники й члени в новозорґанізованих відділах, а також у деяких старших відділах, беруть добровільно на себе обовязок піклуватися своїм відділом та перебирати відповідальність за його вдачі й невдачі. Вони замало звертають уваги на те, що тягар усьої праці в відділі спирається на його урядниках і членах. Вони вважають відділову діяльність за якусь зовсім від них незалежну справу, за щось таке, що це має зробити хтось інший. Вони не хочуть розуміти як слід того, що вони обовязані дбати не лиш про свої права й привілеї, але теж і про розвій відділу та його зріст у членах. Бо в орґанізації так є, що вона розвивається і росте всилу з такими урядниками й членами, які дбають на рівні за свої права і за її зріст.

Нововписані члени.

Реєстр членів У. Н. Союзу виказує, що, від 1. січня 1933 до 31. грудня 1936 року, загальне число повнолітних членів і дітей зменшилось на 5%. А від 1. січня 1937 до 31. грудня 1940 року загальне число повнолітних членів і дітей збільшилось на 25%. Отже в минулих чотирьох роках приступило до У. Н. Союзу найбільше нових членів. Це доказ, що ряди членів У. Н. Союзу можуть збільшуватись, коли для цього вкладають працю всі головні й відділові урядники, членки й члени та організатори. Тому я прошу вас, шановні делеґати, щоб ви в своїх місцевостях докладали всіх можливих старань, щоб усі відділові урядники, членки й члени, дбали про те, щоб і на будуче ряди членів У. Н. Союзу постійно зростали. Бо зріст членів це найважніша життєва вимога орґанізації і головна підстава її світлого розвою.

Інвестиції.

Минулі чотири роки, а зокрема два останні, принесли у фінансовій господарці Америки багато важних змін. Головною засадою фінансової господарки було те, щоб удержати якнайнижчу стопу плачення відсотків від бондів та морґеджів. Отсей факт ставив перед головним урядом і екзекутивним комітетом У. Н. Союзу багато нових і важних проблєм у інвестуванні Союзових фондів. Згідно зо статутом У. Н. Союзу екзекутивний комітет інвестував гроші Союзових фондів тільки в таких цінних і певних бондах, що на підставі закону стейту Ню Джерзі є правні для щадничих банків і „трост" фондів. Він вишукував такі цінні й певні бонди, які відповідали правним вимогам і висоті сподіваних відсотків. А як знаємо висота сподіваних відсотків в У. Н. Союзі є така, що йому треба діставати річно від усіх грошей у посмертнім фонді не менше як 3½%, щоб вкладки членів оставались ці самі.

Ці зміни у фінансовій господарці Америки були причиною того, що в минулих чотирьох роках багато ріжних бондів високого ступня, державних, стейтових, повітових, міських і публичної вжиточности, що мали високі відсотки, інвесторам сплачувано, а на їхнє місце видавано нові бонди з нижчими відсотками. Очевидно така зміна дуже утруднювала екзекутивному комітетові працю в інвестуванні Союзових фондів. Та, не зважаючи на такі трудноші, екзекутивний комітет придбав все таки за чотири роки з інвестицій у ріжних бондах, або з виміни, чистого зарібку $50,144.98, крім одержаних належних відсотків.

Цей зарібок розділено відповідними сумами між усі фонди, з яких інвестиції були зроблені. Щодо висоти сподіваних відсотків потрібних У. Н. Союзові, про які я згадував повище, то фінансові звіти за минулі чотири роки виказують, що всі інвестиції з посмертного фонду й інших фондів принесли У. Н. Союзові кожного року пересічно 4.11%.

У фінансовому звіті головний секретар-касієр виказує скільки і яких цінних бондів мав У. Н. Союз у свойому посіданні з кінцем 1940 року. Речenець дозрілости бондів, що їх У. Н. Союз має у свойому посіданні, почнаючи від 1941 року, припадає у ріжних роках. Це дуже важне. Важне тому, бо У. Н. Союз діставатиме майже кожного року з бондових інвестицій частину інвестованого капіталу, який разом з новим призбираним капіталом зможе поновно інвестувати в таких інвестиціях, які тоді вважати буде за відповідні.

Морґеджі У. Н. Союзу.

З кінцем 1940 року У. Н. Союз мав 112 „Федерал Гавзінґ Адміністрейшон" і 117 індивідуальних морґеджів. Зо всіх „Федерал Гавзінґ Адміністрейшон" морґеджів умовлений капітал, відсотки й податки, з кінцем 1940 року, були заплачені, крім одного, що мав не заплачені рати за три місяці на суму $83.43. Зо всіх індивідуальних морґеджів, з кінцем 1940 року лиш два не платили відсотків, а тому власникам тих морґеджів організація загрозила замкненням, якщо вони не вирівнають своїх залеглостей.

Власні реальности.

Від 1. січня 1937 до 31. грудня 1940 року було всього ренту з власних реальностей $641,398.08. З цього виплачено на вдержання тих реальностей, як: вугля, світло, платня сторожам домів, вода, ріжні направи, малювання, комісове за збирання ренту, правні видатки тощо, $223,495.16. Міських податків заплачено $202,662.58. Відсотки У. Н. Союзові від інвестованого капіталу $215,240.34.

Контрольовані У. Н. Союзом реальности.

З контрольованих У. Н. Союзом реальностей зібрано за цей самий час усього ренту $156,690.34. З цього виплачено на вдержання тих реальностей $60,366.88. Міських податків заплачено $43,409.78. На відсотки У. Н. Союзові й на сплату частини капіталу $52,913.68.

У звязку з власними і контрольованими реальностями зазначу, що зібрати приблизно $800,000 ренту за чотири роки, доглянути того, щоб у будинках було всьо направлене, щоб задоволити всіх рентівників, які все чогось від власника дому домагаються, не є для екзекутивного комітету легким до виконання. Він мусить докладати всіх старань, щоб і ця інвестиція приносила відповідні відсотки, та щоб реальности були вдержані в найліпшому стані.

Загальний зріст майна.

Загальний зріст майна У. Н. Союзу був такий: За чотири роки до 19-тої конвенції, по відтягненні дивиденди в сумі $2,609.71, пересічний річний зріст майна був приблизно $308,000, або разом за чотири роки $1,233,100.08. За минулі чотири роки, теж по відтягненні дивиденди в сумі $173,500, пересічний річний зріст майна був приблизно $359,215, або разом за чотири роки $1,436,861.08.

Всі виплати з фондів У. Н. Союзу були роблені чеками, підписувані мною, як предсідником, і п. Слободяном, як фінансовим секретарем-касієром, а провірювані головною контрольною комісією У. Н. Союзу.

Збільшення за чотири минулі роки загального числа відділів на 23% і членів на 25% та загального майна на $1,436,861.08 вказує лиш на те, що У. Н. Союз дійсно іде вперед. Маючи це все на увазі я прошу Хвальну Конвенцію винести такі корисні й обдумані постанови й ухвали, які помагалиб нововибраному урядови збільшувати У. Н. Союз ще скоріше і успішніше, бо це є якраз нашим головним завданням і обовязком.

Заперестання видавати У. Н. Союзом „Свободи".

На 19-тій конвенції, в травні 1937 року, ухвалено, щоб У. Н. Союз перестав видавати, друкувати й розсилати часопис „Свободу" та „Юкрейнієн Віклі" і, щоб винаймив друкарню, обстанову і машини такій корпорації, з якою зможе заключити відповідну умову-контракт, на підставі якого така корпорація зобовяжеться друкувати і висилати членам У. Н. Союзу „Свободу" й „Юкрейнієн Віклі". Екзекутивний комітет виконав цю ухвалу і в імені У. Н. Союзу заключив з „Українською Пресовою й Книжковою Спілкою, Інк." три окремі умови-контракти, які зобовязують обидві сторони від 1-го грудня 1937 до кінця червня 1941 року.

Один контракт заключено на редаґування, друкування і розсилання „Свободи" й „Юкрейнієн Віклі", за що У. Н. Союз платить Спілці таку саму суму місячно, яку платив давніше, а саме $3,595.00 за „Свободу" і $475.00 за „Юкрейнієн Віклі".

Другий контракт заключено на винайм у будинку У. Н. Союзу місця, яке займає Спілка, за що вона платить У. Н. Союзові $9,600.00 річно, платних по $800.00 місячно.

Третий контракт заключено на винайм Спілці цілої друкарні, себто машин і друкарських приладів, за що вона зобовязалася платити У. Н. Союзові 5% від загальної суми приходів з її бизнесу. Ця сума виносила до 31-го грудня 1940 року $10,412.64. На конто цеї суми У. Н. Союз одержав $100.00, а $10,312.64 Спілка ще У. Н. Союзові довгує.

Найважніше в тих контрактах є те, що імя „Свободи" й „Юкрейнієн Віклі" У. Н. Союз згаданій спілці не продав, ані не винаймив. У. Н. Союз тільки дав її дозвіл уживати це імя з тим, що він може колинебудь цей дозвіл відкликати.

Від 1. грудня 1937 року, коли У. Н. Союз перестав видавати, друкувати і розсилати „Свободу" й „Юкрейнієн Віклі", він не є відповідальний за ніякий акт ні присуд проти „Української Пресової й Книжкової Спілки, Інк." чи часопису „Свобода", або „Юкрейнієн Віклі".

Як я вже сказав повище, Українська Пресова й Книжкова Спілка, Інк., почала видавати „Свободу" й „Юкрейнієн Віклі" з першим груднем 1937 року. До того часу, себто від 1. січня до 1. грудня 1937 року, звіт старої адміністрації виказував усього приходу $69,920.49. Готівки з 1936 року осталось $20,511.02, що зробило разом $90,431.51. Розходу за той час було $70,851.46. Отже з тим днем, коли У. Н. Союз перестав видавати „Свободу", осталось готівки $19,580.05 і депозит у ґазовій компанії $50.00. Разом $19,630.05. З цеї суми перенесено до адміністраційного фонду У. Н. Союзу $18,011.81, а $1,618.24 зужито на заплату деяких залеглих притенсій, які належали тоді ще до старих невиплачених рахунків старої адміністрації.

Злука Згоди Братств з У. Н. Союзом.

Девятнацята конвенція уповажнила головний уряд переговорювати з урядами інших українських запомогових організацій у справі злуки в один великий Український Народний Союз. Згідно з тим уповажненням і на підставі рішення головного уряду У. Н. Союзу, що запало на річнім засіданню в 1938 році, екзекутивний комітет перевів злуку Згоди Братств з У. Н. Союзом, яка стала правосильною з днем 30-го вересня 1938 року.

Плян злуки ви, шановні делеґати, вже знаєте, бо ви його читали і разом з членами одобрили загальним голосуванням, що відбулося згідно з вимогами асекураційних законів стейтів Ню Джерзі й Пенсилвенія. Зі злукою У. Н. Союз набув теж і друкарню Згоди Братств. Цю друкарню і всі друкарські приряди, яких У. Н. Союзові не було потрібно, бо він мав свої, він продав друкареві Володимирові Ґізі, що працював у друкарні Згоди Братств. Друкарню продано за $3,500.00 з такою умовою, що готівкою У. Н. Союз одержав $700.00, а $2,800.00 Володимир Ґіза зобовязався контрактом сплачувати $25.00 місячно. З тих $2,800.00 він уже сплатив $1,575.00.

Справу злуки інших українських запомогових організацій порушувано їхніми урядами кілька разів, але лиш півурядово. З тих півурядових розмов виходило, що вони є за продовження таких переговорів, бо вони можуть довести до того, що в відповідний час злука може бути переведена.

Історія України в англійській мові.

Від літ українці в Америці говорили й писали дуже багато про потребу Історії України в англійській мові. Цю потребу відчували всі, а найбільше наша тут роджена молодь. У. Н. Союз, що крім своїх чисто обезпеченевих завдань, уже багато разів брав на себе неодну ідейну і культурну працю і виконав її для добра всього українського народу — взяв на себе і цю працю. За його допомогою переклад одномової Історії України М. Грушевського був спершу зроблений Василем Галичем, доктором фільософії.

В 1939 році головний уряд на свойому річному засіданні рішив, щоб знагоди 45-ліття У. Н. Союзу сфінансувати і видати цю працю. Провірення перекладу У. Н. Союз передав комісії, зложеної з д-ра Л. Мишуги, Омеляна Ревюка і Степана Шумейка. Згадана комісія провірила і справила цілий переклад. Над цим вона працювала довший час і мала багато трудностей у приготуванні цьої праці. Цю підготовану комісією працю зредаґував основно професор Міямського університету О. Дж. Фредриксон. Вступ про професора М. Грушевського і його працю написав до Історії України в англійській мові професор Ейлського університету Юрій Вернадський, який теж давав цінні завваги в справі зредаґування і видання. Друкуватиме цю Історію друкарня Ейлського університету. Ця Історія України в анґлійській мові, що появиться з друку цеї осені, буде одною з цінніших памяток тої ідейної і культурної праці, яку У. Н. Союз завжди для українського народу робив.

Відновлення і збереження старих річників „Свободи".

Переглядаючи старі річники „Свободи", що є власністю У. Н. Союзу, ми завважали, що папір у них дуже постарівся і зовсім розсипався, як його хтонебудь діткнувся. Отже конче треба було щось зробити, щоб усі старі річники „Свободи" відновити й зберегти для організації, бо цеж є її історія. Історія, в якій записано багато сумних та радісних картин з життя української іміграції і орґанізації в Америці, яку треба берегти для прийдешних поколінь, щоб вони могли знати як їхні предки будували тут у новому світі своє родинне, громадське і орґанізаційне життя.

З таким відновленням старих річників „Свободи" були получені значні видатки, бо роблять це таким новим процесом, який є дуже коштовний. Цю справу я предложив головному урядові на річнім засіданню минулого року і він рішив, щоб це зробити. Екзекутивний комітет це рішення виконав і тепер У. Н. Союз має ці річники відновлені й оправлені.

Фонд Сиротинця.

Згідно з ухвалою 19. конвенції У. Н. Союзу екзекутивний комітет, у липні 1937 року, говорив зо зарядом Сиротинця С.С. Василянок у Філядельфії щодо того, на яких умовах заряд міг би приймати дітей Союзових членів, що остали сиротами.

Заряд тоді заявив, що він у приниманні дітей до Сиротинця не робить ніяких виїмків, а приймає всіх як має місце. Але не все це місце він має. Він сказав нам, що йому потрібно грошей на будову потрібних будинків Сиротинця і хотів, щоб У. Н. Союз дав гроші на цю ціль.

Над цею пропозицією заряду Сиротинця головний уряд У. Н. Союзу застановлявся, одначе тому, що ця пропозиція не відповідала тій цілі, на яку фонд Сиротинця У. Н. Союзу був зібраний, головний уряд оставив цю справу до полагодження конвенції.

Наради представників чотирьох українських запомогових організацій.

З упадком Карпатської України і з вибухом нової війни в Европі, український нарід, проти його волі, знайщовся в девятьдесяти відсотках у межах і під гнетом СССР, а решта в межах і під гнетом Німеччини й Мадярщини. Чи довго ці окупанти українських земель пануватимуть над українським народом — ніхто цього не знає. Знаємо тільки те, що вони не вдержать у неволі такого народу, який упродовж своєї історії дав уже багато доказів на те, що він уміє обороняти своє право на свободу. Знаємо й те, що ці окупанти не зломлять „вільного козацького духа", хоч вони, як ці хижі супи, „клюють щодня українське серце й душу на хрестній путі України".

Цей вільний український дух і відвага не дадуть теперішним окупантам усмертити українського народу, як не дали усмертити його в боротьбі за свободу на протязі цілої його історії. Вони дальше поривають український нарід до боротьби з усіми його окупантами, щоб разнавсе позбутись їх з української землі. Поривають і наказують йому дальше боронити цінности, які дає людині й народові свобода. Наказують дбати про те, щоб свобода була збережена в світі, а тим самим і на українських землях та між українським народом.

Щоб і українці в Америці причинились до оборони тих цінностей, представники чотирьох українських запомогових організацій зїздились на свої спільні наради, на яких застановлялись над тим, як ми в Америці обєднані й зорґанізовані моглиб помогти українському народові позбутись з української землі цих хижих наїзників, що кровавлять український нарід.

По багатьох спільних нарадах представники У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Провидіння й Народної Помочи, прийшли до висновку, що американцям українського походження треба в таку важну хвилю обороняти український нарід і його слушні домагання перед світом разом, а не окремими групами, як це роблено в часі минулої світової війни і після неї, коли українська справа була також видвигнена перед світом.

Маючи це цілий час на увазі, вони погодились і залишили спори та найшли основу для їхньої спільної акції і піддержки змагань України до державної волі. Вони рішили виступати разом перед громадянством Злучених Держав і всього демократичного світа з домаганням, щоб воно в відповідну хвилю помогло українському народові здобути волю, яка йому належиться на засаді самоозначення народів, яку видвигнув президент Америки Вудров Вилсон.

Як уже знаєте, шановні делегати, це й зроблено на Конґресі Американських Українців у Вашинґтоні в травні 1940 року. На ньому представники від більше як 1000 українських організацій заманіфестували своє відношення і відданість до Америки, до американського уряду і тих ідей, які є підвалиною порядку цього краю, як теж до України й українського народу в Европі. Таким чином на Конґресі зібрано думки, що звязані як з одною так і з другою справою. З тими думками погодились також і визначні американці та ті представники американського Сенату й Конґресу, які прийшли на Український Конґрес особисто і заявили, що ті ідеали, для яких зібрався Український Конґрес, є шляхотні і заслуговують на їхню піддержку. Від них ми почули, що боротьбу за свободу і незалежність, яку звели перші американці, можна порівняти з боротьбою за незалежність, що її веде тепер український нарід.

Вони заявили, що піддержуть стремління українського народу в напрямку відзискання його свобідної демократичної держави на територіях, на яких живуть українці в переважаючій більшости. Вони заповіли, що вже незадовго прийде така хвиля, коли світ відновиться в самоозначенню поневолених народів, бо це одна з головних засад світа, яка ніколи не загине.

Конґрес американських українців у Вашинґтоні приніс нам з політичного і культурного боку добру славу. Конґресові резолюції пригадуватимуть усім ту велику хвилю, коли ми всі стали разом в обороні української справи. А Свято Української Пісні, що відбулось тоді під проводом проф. О. Кошиця, скріпило в нас віру в силу українського духа і зєднало прихильність тих американців, що її чули, про неї писали й читали в американських часописах. Такий наш спільний виступ у столиці Америки усунув „вражіння", в чужих і своїх, що „між українцями", а зокрема їхніми організаціями і провідниками, „є такі великі розходження, що вони ніколи спільно зійтись не можуть". Він причинився теж до того, що американська преса, більше як у сорок містах Америки, писала про українську справу та подала обширно це все, над чим Український Конгрес радив і чого домагався.

Дальшу акцію в обороні української слушної справи веде тепер Конґресовий Комітет, в якому У. Н. Союз має своїх представників, а якого урядовий звіт і комунікати ви читали в органі У. Н. Союзу. Я певний, що ви, шановні делеґати, керуючись обовязком допомогти українській слушній справі, а також і добром У. Н. Союзу, розважите цю працю та у відповіднім часі забирете слово щодо того, як ту працю повести на будуче.

При кінці згадаю ще й те, що в минулих чотирьох роках, крім виконування моєї щоденної праці й обовязків у головній канцелярії, працював я скільки міг в Українськім Комітеті Світової Вистави, як його касієр, а в Конґресовім Комітеті, як його голова. Відвідав я теж багато відділів У. Н. Союзу в ріжних орґанізаційних справах. Не вичисляю тут цих усіх відділів і місцевостей, бо це забралоб багато часу і місця. Загально скажу лиш те, що в кожнім відділі чи місцевости, де я був, стрічав я дуже добре відношення до У. Н. Союзу та його великої й корисної праці, яку він веде для загального добра своїх членів, як теж для добра українського народу. Полагодив я теж багато важних справ листуванням до відділових урядників і членів, що відносились до мене з ріжними їхніми орґанізаційними справами. Копії з цього листування знаходяться в архіві У. Н. Союзу.

Отсим кінчу мій звіт і дякую всім головним і відділовим урядникам, редакторам, орґанізаторам і всім членам за те, що причинились своєю співпрацею до зросту нашої організації.

Микола Мурашко, гол. предсідник У. Н. Союзу.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА ГРИГОРІЯ ГЕРМАНА.

Як заступник головного предсідника, я сповняв обовязки, що є приписані статутом, а також виконував такі справи, які мені припоручив головний предсідник. Крім засідань головного уряду і екзекутивного комітету, в яких я брав участь, я виступав на організаційних зборах, полагоджував справи по відділах, і репрезентував орґанізацію на ріжних підприємствах, згідно з припорученням головної канцелярії. У моїй околиці я започаткував постійний Окружний Комітет з відділових урядників і давав поради та помагав відділовим урядникам в їх діловодстві. Ще перед розвиненням спортової акції я основав у Вілкс-Берри спортовий кружок, що перший почав виступати під назвою У. Н. Союзу. Досвід з цим кружком поміг мені багато у веденню спортової акції У. Н. Союзу.

Спортова акція.

На 19. конвенції У. Н. Союзу ухвалено творити спортові дружини під іменем і опікою У. Н. Союзу, і уповажнено головний екзекутивний комітет вжити на ту ціль відповідну суму грошей. На річнім засіданню головного уряду в березні 1938 року припоручено головному екзекутивному комітетові творити спортові дружини з членів У. Н. Союзу згідно з конвенційною ухвалою. На засіданню головного екзекутивного комітету 26-го березня 1938 року, мене назначено спортовим референтом, поручено виготовити плян на виконання ухвал головного уряду і конвенції, а опісля полагоджувати справи звязані зо спортом.

Зазначу, що ввесь час спортова акція була ведена в повнім порозумінню з членами екзекутиви, прямуючи до осягнення тих цілей, що були намічені головними урядниками на річнім засіданню.

В першій мірі спортова акція мала на меті задержати молодих членів в У. Н. Союзі, розбудити в них зацікавлення справами орґанізації, та виплекати в них почуття солідарности, вірности і привязання до У. Н. Союзу. Тому вимагалося від спортових дружин, щоб вони виступали під іменем У. Н. Союзу і лучилися в „Лігу У. Н. Союзу", (U.N.A. BASEBALL LEAGUE. U.N.A. BASKETBALL LEAGUE). Крім грошевої помочі, дружинам роздавано Союзові спортові відзнаки, щоб вони носили ці відзнаки на спортових одностроях в змаганнях, а побідним дружинам уділювано ще окремі нагороди. В „Свободі" і в „Юкрейнієн Віклі" поміщувано висліди змагань.

Союзова молодь, у початках, не приняла спортової акції з таким одушевленням, якого ми надіялися. На поклик у справі орґанізування спортових дружин весною 1938 року, вплинуло лиш 23 запитів. Таких, що приняли умови і одержали грошеву поміч в першому році, було 15 бейсболових дружин. Причиною такого малого числа дружин було головно те, що ми застали частину активної молоді вже зорґанізовану в товариствах українських і не-українських, що не лиш занималися спортом, але й відповідали культурним і товариським вимогам молоді.

Щоб морально піддержати новостворені спортові дружини і не розбивати дружби між членами і не-членами, дано в першому році дозвіл на приймання і не-членів в склад спортових дружин. Одначе це показалося шкідливим навіть для інтересів самих спортових дружин і цей плян закинено. Від початку 1939 року до спортових дружин приймається лиш членів У. Н. Союзу.

Спортова акція розвивалася ступнево і кожного року захоплювала більше членів. До бейсбол і бескетбол додано минулого року кручлі (бовлінґ), що показалося найбільше популярним.

Спортова акція представляється в числах так: Бейсбол — в першому році було 15 дружин з 252 членами; в другому році 22 дружині з 365 членами; в третьому році 28 дружин з 430 членами. Бескетбол — в першому році було 18 дружин з 219 членами; в другому 22 дружині з 261 членами; в третьому 21 дружин з 211 членами. Бовлінґ — у першому році було 6 дружин з 33 членами; в другому було 33 дружині з 235 членами. В тім числі є 8 дівочих дружин. Тут треба додати й це, що ми не форсували справи спорту, але піддержували спортову акцію на місцях там, де молодь сама виказувала охоту до спорту.

Уділено теж поміч Союзовій Орхестрі під опікою відділу ч. 94 в Гамтрамк, Міш., вечірній українській школі під опікою відділу 63 у Форд Сити, Па., і мужеському хорові У. Н. Союзу в Вілкс-Берри, Па.

Коли мова про користи, які принесла спортова акція, то мимоволі підсувається запит, скільки нових членів приєднала ця спортова акція. На цей запит неможливо дати відповіди, бо ми не орґанізували нових членів спеціяльно для спорту. Виправді були випадки, де втягано нових членів на те, щоб вони грали бейсбол або бескетбол, але з таких членів хісна не було, бо при першій невдачі в змаганнях вони опускали організацію. Ми вказували на спорт тільки як на одну з користей, що У. Н. Союз дає своїм членам. Тому неможливо ствердити цифрами, скільки нових членів прибуло завдяки спорту. Але відділові урядники можуть ствердити, який вплив мала спортова акція в орґанізуванню нових членів. Можна сміло заявити, що завдяки спортові, молодь виказує більше активности, праці і заінтересування У. Н. Союзом, як це було передтим. Отже, до певної міри ми осягнули при помочи спорту те, що бажали.

Упродовж трьох років спортова акція була пробою-експериментом. Вона такою мусить лишитися іще до наступної конвенції. Військова служба забрала багато таких членів, що були найбільше активними в спортових дружинах, і їх буде тяжко заступити. Тому неможливо сказати, скільки із існуючих досі дружин, зможуть надальше функціонувати, або скільки повстане нових. Тому на мою думку, в теперішнім непевнім часі справа спорту повинна надальше лишитися в руках екзекутивного комітету, а знов конвенція, коли поставиться до спортової акції прихильно, повинна призначити на ту ціль відповідну суму грошей.

Г. Герман, заст. гол. предс. У. Н. Союзу.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА МАРІЇ МАЛЄВИЧ.

Стаю я перед Двацятою Конвенцією У. Н. Союзу зо звітом про мою чотиролітну працю як заступниці гол. предсідника і члена екзекутиви. Що я здаю звіт не тільки як заступниця предсідника, але також як член екзекутиви, то це свого роду переломова подія в історії нашої орґанізації. Бо до минулої конвенції, жінки не було при кермі У. Н. Союзу, аж доперва делеґати Вашинґтонської Конвенції пішли з духом часу і покликали також одну жінку в члени екзекутиви. Я на тім місци хіба заявлю, що я є горда, що мене наділено такою честю і складаю за те щиру подяку делеґатам 19. конвенції.

Делегати 19. конвенції, вибираючи жінку до екзекутиви, дали тим доказ, що вони ставлять працю жінки на рівні з працею чоловіків. Цю справу розуміє тепер у такий спосіб кожний культурний нарід. Він признає жінці рівність не тільки в приватнім, але також і в суспільно-громадськім житті. Жінка забирає видне місце на всіх ділянках людського поступу та тішиться рівними правами майже в кожнім народі. Бо тільки народи, що стоять на низькім уровейні культури, не признають жінці належних прав. Знов кожний культурний нарід прийшов уже давно до переконання, що тільки праця побудована на спільних зусиллях чоловіків і жінок може принести якнайбільше успіху для загального добра нації.

Мій звіт, як члена екзекутиви, такий: 15. липня 1937 р. покликано мене до головної канцелярії на перші збори екзекутиви, а другі такі збори відбулись 16. жовтня того самого року. В 1938 р. відбули ми 4 екзекутивні засідання, а саме: 18. червня, 13. серпня, 22. жовтня і 24 грудня.

В 1939 р. було 3 засідань, а то: 27. травня, 25. липня і 9. грудня, а в 1940 р. лише 2, а саме: 8. червня і 7. грудня.

Протокол з кожного екзекутивного засідання був поміщений завжди на час в нашому часописі. Крім того, в предложених тут конвенційних звідомленнях гол. предсідника і гол. секретарів є подані обширні і подрібні інформації з цілої діяльности нашої орґанізації, а тому нема потреби мені ще раз вичисляти довгі ряди чисел, чи ще раз повторяти історію морґеджів, бондів, та інших фінансових трансакцій. Я лише хочу підчеркнути, що в рішенні всіх справ я кермувалась розвагою і глибоким почуттям обовязку супроти нашої орґанізації. Я переконалась, що завідувати чужими грішми є далеко тяжче, як своїми власними, а тому на тих особах, що тими грішми господарять, спочиває велика відповідальність, головно в теперішнім непевнім военнім часі. Треба дуже добре вважати, щоб куплені бонди, дані морґеджі та всякі инші інвестиції були того роду, щоб могли приносити такий відсоток, якого вимагають наші грамоти.

Крім моїх обовязків, як члена екзекутиви, я мала також багато іншої союзової праці, яку я виконувала головно по відділах в Пітсбурщині.

На 20. листопада 1937 р. відбула я організаційні збори в Пітсбурґу у від. 396, а на 21. листопада такі самі збори у від. 264 в Карнеґі, Па.

На припоручення гол. канцелярії, на 12. грудня, полагодила я справу члена 161 від. в Ембрідж, Па.

На 27. грудня запросив мене уряд 24 від. на свої річні збори, щоб розглянути їх урядування та заохотити молодіж до Союзової праці.

На 30. січня 1938 р. була я запрошена на ювилей 264 від., де виголосила реферат до молодіжи, і де тоді вписалось 10 нових членів до відділу. На 4. лютого я їздила разом з гол. секр. Галичином до Мікізракс, Па., щоб залагодити справу виплати посмертного по члениці від. 91. На 20. лютого відбула я організаційні збори в Арнолд, Па., у від. 296. На тих зборах було багато молоді, так, що мені вдалось тоді оснувати молодечий відділ. 27. березня вислала мене гол. канцелярія розглянути справу суспензи одної родини в 24 від. Я полагодила цю справу так, що ціла родина з 7-мох членів вернулася назад до Союзу.

10.. квітня мала я в Ембридж організаційні збори 4 відділів, то є: 276, 161, 120 і 34. Такі самі збори відділів 56, 212 і 77 відбула я на 15. травня у Гвілінг, В. Вв. На 3. червня їздила я до Ембрідж, щоб полагодити справу оцінки на відділовім домі, на котрий У. Н. Союз давав тоді морґедж.

Також я їздила в подібній справі на 26. червня до Арнолд, Па. Ця громада старалась також дістати морґедж на народний дім в У. Н. Союзі.

На 20. вересня припоручено мені розглянути суспензу членів у відділах 264 і 96. Я поїхала на місце, перейшлась зо секретаркою 264. від. по хатах і дістала всіх суспендованих членів знова до відділу. Таксамо поступила я у від. 96.

На 6. листопада запросила я гол. фінансового секретаря Р. Слободяна на 50-літній ювилей від. 53. Цей відділ є один з тих сімох, що основували У. Н. Союз в 1894 р. Я сказала вступне слово, переповіла історію відділу, та провадила цілою програмою. Головний реферат виголосив п. Слободян.

Приїзд п. Слободяна я використала також для інших орґанізаційних справ. На 5. листопада ми їздили до Аліквіпа, Па., оглядати дім 120 від., на котрий то дім цей відділ старався дістати морґедж. Вечором того дня відбули ми організаційні збори в Ембридж, Па. На тих зборах було заступлених 4 відділи. Того самого дня ми відвідали вже пізно вечером молодечий відділ в Мікізракс, Па. В неділю рано, 6. листопада, були ми на панахиді по померлих членах 53. від., а перед ювилейним концертом ми відбули ще загальні збори всіх дооколичних відділів. На тих зборах було заступлених 26 відділів.

На 5. грудня їздила я до 91 від. в справі морґеджу.

В 1939 р., я разом з орґанізатором п. Загаєвичом, відвідала такі громади: 8 січня, Пітсбурґ, де було репрезентованих 17 відділів; 22. січня, Арнолд, Па.; 12. лютого, Мікізракс, Па.; 19. лютого, Монесен, Па., і 24. лютого, Пітсбурґ, Па. У всіх тих місцевостях я виголосила відповідні промови про ті користи, які дає членам наша орґанізація. На 23. квітня їздила я до Арнолд, Па., в справі злуки двох відділів.

На 9. липня припоручено мені поїхати на ювилей 396 відділу. Там я виголосила ювилейний реферат та заохочувала молодь вступати в ряди Союзу.

22. жовтня їздила я на отворення Союзового Дому в Аліквіпа, Па., де виголосила відповідну до цего свята промову. 19. листопада мала я ювилейне Союзове свято в Ембрідж, Па. На це свято був також запрошений гол. контрольор адв. Малицький з Клівленду. 21. квітня 1940 р. полагодила я непорозуміння в 120 від. На 11 серпня я скликала до Пітсбурґу загальні орґанізаційні збори всіх дооколичних відділів. На ті збори я запросила гол. рек. секр. п. Галичина. Я уважала, що такі збори є конечно потрібні тому, що з причини одного нещасливого випадку була кинулась якась зневіра і байдужність по відділах Пітсбурщини. На тих зборах було вияснено багато справ. В дискусії забирали голос майже всі урядники з 26. відділів, які були заступлені на зборах. По тих зборах праця по відділах поступає багато краще.

З нагоди, що 29. вересня мала я говорити на ювилею Союзу Українок в Акрон, О., я уважала за відповідне скликати також і Союзові збори, тимбільше, що майже всі жінки, що належать там до Союзу Українок, є членами У. Н. Союзу, як це мені писали урядниці. На тих зборах було поважне число Союзовців, а також урядники з двох відділів. Я сказала коротку промову, а опісля було багато цікавих запитів і дуже оживлена дискусія.

На 6. жовтня припоручено мені поїхати до Клівленду, щоб виголосити там ювилейний реферат в 30-літню річницю оснування найбільшого жіночого відділу У. Н. Союзу. Жіноцтво з того відділу заслугує на признання, бо невтомно працює, щоби вдержати першенство між усіми жіночими відділами Союзу.

16. і 17. жовтня мала я судову справу, котру полагоджено в користь У. Н. Союзу.

Крім згаданої тут праці, нераз приходило до мене чимало поодиноких членів і урядників з ріжними справами і ці всі справи я старалась полагоджувати так, як вимагає добро орґанізації. Я також листувалась часто з відділовими урядниками та з голов. канцелярією.

Ось таке є моє 4 літне звідомлення про ту Союзову працю, яку я провадила. Упродовж тих 4 років основано в Пітсбурщині 6 нових молодечих відділів, з яких 4 злучились опісля зі старшими відділами. Також злучилось два відділи в Мікізракс, а це: 166 з 91. Молодечий відділ 166 існував вже більше як 7 літ, однак рішив таки злучитись зі старшими, бо, як говорили ці молоді члени, то влучности сила. Цей злучений відділ має вже двох молодих делеґатів на цій конвенції.

Крім праці в У. Н. Союзі я таксамо трудилась і на народній ниві. Говорила в ріжних місцевостях на святах О. Басарабової, Лесі Українки, ювилею Ольги Кобилянської та на протестаційних вічах.

Завваги з моїх поїздок є такі, що ще треба багато працювати між жіноцтвом, щоб воно стало активним на рівні з чоловіками. Велике занедбання під тим оглядом є головно по менших місцевостях, де нераз можна ще почути від чоловіків, що місце жінки є тільки в дома. Таке наставлення є власне перешкодою в зрушенні жіноцтва до активніщої Союзової чи громадської праці.

Я завважала, що ті місцевости, які мають свідоме, зорґанізоване жіноцтво, багато краще розвиваються, які ті, в котрих жінки нічим не цікавляться. Де є свідоме й зорґанізоване жіноцтво, то там і наша молодь свідоміша і краще зорґанізована. Бо свідома мама не запише своєї дитини до чужої орґанізації, але возьме її там, де вона сама належить. Бо так воно є, що яка мама, такі діти, які члениці Союзу, такий Союз, яка жінка, така нація.

Марія Малєвич, заст. гол. предсідника.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ ДМИТРА ГАЛИЧИНА,

за час від 1. січня 1937 року до 31. грудня 1940 року.

Основні цілі, для яких був зорґанізований У. Н. Союз, остають незмінними вже 47 років. Бо й в самих початках оснування, і впродовж 47 років існування, і сьогодні його цілі все одні й ті самі. Ті основні цілі, це: життєве обезпечення, матеріяльна й моральна поміч, та вірна служба своїм членам, американським українцям, Америці й Україні. І як ті цілі оставали завжди незмінними, так за те зовнішна структура організації, спосіб ведення та пляни, на яких ця структура була побудована, підлягали постійно ріжним змінам. Ці зміни відбувались щодо способу плачення вкладок, щодо впроваджування ріжних родів обезпечення, щодо будови резерви, щодо способу адміністрування, щодо ріжних членських привілеїв, а вкінці також і з приводу щораз то нових асекураційних законів, які впроваджували ріжні стейти.

Коли брати під увагу ці ріжні зміни, то в розвою У. Н. Союзу ми знайдемо досі три головні періоди.

Перший початковий період записаний в історії нашої орґанізації шуканням ріжних пробних способів щодо запровадження властивого обезпечення, щодо усталення висоти вкладок та виплати суми обезпечення. Цей період тревав 20 років, а саме, від 1894 до 1914 року.

З минулою 19-тою конвенцією, яка відбулася в 1937 році, ми закінчили другий дуже важний період в історії існування У. Н. Союзу, період, який знова перетревав вище 20 років. Цей період, хоч був опертий ще на застарілих і немодерних асекураційних основах, то все таки він у своїм часі відограв значну ролю в розвитку У. Н. Союзу. Почався цей період відповідною реформою в 1914 році, коли то членів переведено з розметової системи на систему плачення вкладок після віку вступу. І хоч ця реформа не відповідала ще вимогам модерного життевого обезпечення, то все таки вона влила нове життя в існування У. Н. Союзу, створивши підставу до будови його властивої фінансової сили.

Та часи змінялись. Кожна ділянка нашого американського життя перетворювалась, змагала до поступу, пристосовувалась до змінених обставин та вимог часу. Тесаме ділось і на полі обезпечення. Нові життеві потреби ставили що раз то нові вимоги до обезпечення. І так з минулою конвенцією ми покінчили зовсім зо старим родом обезпечення, переписавши майже всіх членів до нового роду обезпечення. У такий спосіб ми почали від минулої конвенції вже новий третій період в істнуванні У. Н. Союзу, період, який зірвав з тим усім, що було перестаріле, нестале, а задержавши тільки здорові частини з давних підвалин, почав розбудовувати на них нове модерне обезпечення з новими методами та новими привілеями.

(Дальше буде)